

"שַׁבַּת אַחִים גַּם יַחַד"

רוקמים שבת ישראלית

אסופת פעילויות שבת בקהילות מעורבות

הסוכנות היהודית
JEWISH AGENCY
לארץ ישראל
FOR ISRAEL

"שַׁבָּת אחים גם יחד - רוקמים שבת ישראלית":
אסופת פעילויות שבת בקהילות מעורבות
ShabbaTogether:
Collection of Shabbat Activities for Assorted Communities

עורך: רגב בן דוד

מערכת:
ציפ וינסטון
איילת מרידור

כתיבת החומרים ואיסופם:
נציגי הקהילות - משתתפי התוכנית "רוקמים שבת ישראלית" התשע"ה

עיצוב גרפי: עמית מטלון

הופק על ידי מרק"ם - מיזם רשת הקהילות המעורבות.
קיום התוכנית והפקת החוברת התאפשרו הודות לתמיכת הסוכנות היהודית.

ליצירת קשר: regevbd@gmail.com, kehilotm@gmail.com

מוזמנות ומוזמנים לעשות שימוש בחומרים, להפיץ אותם,
וגם לשלוח אלינו דברים חדשים.
נא להקפיד לשמור על זכויות היוצרים בכל מקום שהדבר דרוש.

תמוז התשע"ה | יוני 2015
ירושלים

לשימוש פנימי
לא למכירה

6....."לקראת שבת": פתח דבר.....

8.....**שער ראשון:** "עושים שבת ביחד" - רעיונות לשבתות קהילתיות שלמות.....

10.....שבתות קהילתיות שלמות מחוץ לקהילה.....

11.....שבת אוהלים קהילתית (כפר אדומים).....

11.....שבת שטח בארץ איילים (אלון).....

12.....שבתון "היחיד והיחד" בשדה בוקר (פסיפס רחובות).....

12.....שבתון בסימן מדינת ישראל (פסיפס).....

13.....**"שבתות קונספט": שבתות בתוך הקהילה**.....

14.....שבת קהילתית שבת "נח" (זכרון יעקב).....

שבת תרבות ישראלית - "זו ילדוטי השלישית":

15.....שבת סבא וסבתא, לכבוד יום המשפחה (אלון).....

16.....שבת קהילה (נופי פרת).....

17.....שבת תרבות ישראלית - מסעות (אלון).....

18.....שבתרבות: חנוכה (תקוע).....

19.....**"לא תבואי שישי-שבת": חמישי-שישי קהילתי**.....

19.....חמשוש (יחד מודיעין).....

20....."מכינים שבת" - כנס חמישי אחה"צ-ערב (קהילות גוש אדומים ומרק"ם).....

22.....**שער שני:** "להדליק נרות בכל העולמות": פעילויות בחלקים שונים של השבת.....

24.....טרומ-קבלת שבת ("הכנסת שבת").....

24.....שירים ישראליים עם כלי נגינה לפני כניסת שבת (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית").....

25.....קבלת שבת ישראלית (פסיפס).....

הכנסת שבת בסימן "ארבעת היסודות":

26.....אדמה, אוויר, מים, אש (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית").....

27.....מפגשי לימוד על התפילה ('בית פרת' ירושלים).....

28.....**"בואי בשלום": קבלת שבת**.....

29.....קבלת שבת קהילתית הכוללת מבחר מזמורים ושירים.....

30.....קבלת שבת משותפת (מזכרת בתיה).....

30.....הצעה לקבלת שבת חילונית (חבר קהילת 'יחד' מודיעין).....

32.....קבלת שבת ו/או תפילת ערבית עם שלוש עזרות ('בית פרת' ירושלים).....

33.....**ליל שבת**.....

34....."איחוד ארוחות" (מזכרת בתיה).....

35.....ערב שבת חברתי (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית").....

36.....לימוד בצוותא (יחד מודיעין, נס הרים).....

37.....	שבת בבוקר
37.....	קריאה משותפת בתורה (פסיפס)
38.....	"שיח שחרית" (כפר אדומים)
38.....	שעת סיפור (אלון)
39.....	קידוש שבת בבוקר בסימן "שבת הילדות שלי" (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית")
43.....	טיול שבת (יחד מודיעין)
44.....	ברל"ה (התנועה הירושלמית)
46.....	השבת שלנו (ירו-שלם)
48.....	שבת אחרי הצהריים
48.....	סעודה שלישית (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית")
49.....	מפגשבת אחר הצהריים בפארק (יחד מודיעין)
51.....	פעילות לימוד: "דוד, מלך ישראל, חי וקיים - בתנ"ך ובזמר הישראלי" (פסיפס)
52.....	לקראת צאת השבת
52.....	הבדלה (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית")
53.....	ריקודי עם במוצ"ש אחרי הבדלה (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית")
53.....	הקרנת סרט במוצ"ש (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית")

54.....	שער שלישי: מורכבויות קהילתיות ותהליכים קהילתיים
56.....	מתן ביטוי למגוון אורחות החיים היהודיים
59.....	כלי עבודה: מנגנונים קהילתיים לתכנון וביצוע נכון של פעילויות
60.....	ועדת היגוי
60.....	צוותי עבודה (על פעילויות שבת ספציפיות)
61.....	קבוצת מיקוד
61.....	משאל רחב
61.....	ביטוי מגוון ומשתנה במספר פעילויות
62.....	בסיס לשאלון לקבוצת מיקוד או למשאל רחב
64.....	אינדקס טקסטים סביב השבת
65.....	(1) מקרא
67.....	(2) חז"ל
68.....	(3) חסידות
68.....	(4) מהספרות
69.....	(5) מהשירה
70.....	(6) שירים ישראליים שכיף לשיר
73.....	(7) הגות, הלכה, נוסחי סידור, מאמרים, מאגרים וספרות עזר נוספת
75.....	מילון שבת

"לקראת שבת": פתח דבר

ניתן לקחת את ההצעות הללו כמות שהן, או מוטב - לקבל מהן רעיונות והשראה ולהתאים אותן לצרכי הקהילה הספציפית שלכם.

החוברת מחולקת לשלושה שערים:

השער הראשון כולל הצעות לשבתות שלמות של הקהילה - כאלו הנערכות בקהילה עצמה או מחוץ לה.

השער השני כולל הצעות לפעילויות נפרדות סביב זמנים שונים בשבת, כאשר הן מאורגנות לפי מסגרות הזמן השונות - טרום-קבלת שבת ("הכנסת שבת"); קבלת שבת; ליל שבת; שבת בבוקר (עד זמן ארוחת צהריים); שבת אחה"צ; לקראת צאת השבת ומוצ"ש.

השער השלישי כולל דיון במספר היבטים קהילתיים הקשורים לפעילויות השבת: דיון במורכבויות הנובעות מהוויית שבת בקהילה המורכבת מאנשים בעלי אורחות חיים שונים ומגוונים, ודיון במנגנונים קהילתיים לתכנון ולביצוע של הפעילויות השונות. מכיון שהדיונים הללו רלוונטיים לרבות מהפעילויות, בחרנו להביא אותם בצורה מעמיקה במקום מרכזי אחד. כאשר תבחרו לקיים פעילות מסוג מסוים, תוכלו לקרוא בעיון את החלקים בדיון שרלוונטיים לאותה פעילות.

בסוף החוברת תמצאו טקסטים הנוגעים לשבת וכן ביבליוגרפיה מומלצת למציאת מקורות נוספים.

החוברת היא פרי איגום הידע והניסיון הנצבר בקהילות השונות. אנחנו מאמינים שניתן יהיה ליצור עוד תוצרים רבים ומופלאים בהתגייסות משותפת, ומזמינים אתכם/ן להעביר אלינו רעיונות, הצעות ומחשבות.

שמחים על השותפות בעשייה ומצפים להמשך, רגב בן דוד וצוות מרקם

שבת היא נכס תרבותי של העם היהודי כולו לדורותיו. בתקופות שונות, במקומות שונים ובקהילות שונות נוצרו דרכים מגוונות לציין את השבת, לייחד אותה, לזכור אותה ולשמור אותה. אנו מאמינים שניתן למצוא בה מגוון של ערכים משפחתיים, קהילתיים, חברתיים, דתיים, רוחניים ורעיוניים. לכל יחיד ולכל קהילה קיימת הזכות לעשות להם את שבתם-שלהם - ואנו מאמינים שאין דרך אחת נכונה בלבד לעשות זאת.

החוברת שלפניכם/ן מרכזת רעיונות שונים לפעילויות קהילתיות סביב השבת. החומרים נאספו, חוברו ונערכו במסגרת הסדרה "שבת אחים גם יחד: רוקמים שבת ישראלית" של מרק"ם. הסדרה כינסה ביחד נציגות ונציגים ממגוון קהילות חיים מעורבות לדתיים, חילוניים והמנעד כדי לעסוק בנושא השבת בקהילה, והפגישה אותם עם מרצות ומרצים, אנשי רוח ויצירה, וכן עם אנשי עשייה. משתתפי התכנית שיתפו ביניהם מהנעשה בקהילות ומנסיונם וקיבלו כלים שקשורים הן לשבת עצמה והן לתהליכים קהילתיים. הם תכננו והוציאו לפועל שבת משותפת באחת מקהילות מרקם, שבה יושמו רעיונות שונים לפעילויות בשבת.

החוברת המוגשת כאן לפניכם היא אחד התוצרים של סדרה זו. החוברת מאגדת רעיונות לפעילויות סביב השבת, המותאמות לקהילות המעורבות. רבות מהפעילויות הללו מתקיימות כבר בקהילות, וכך מתממש ערך מרכזי של למידת עמיתים ושותפות בין-קהילתית - שזירה של "שירת העשבים".

מטרת חוברת זו להנגיש ידע קיים ורעיונות לאנשי העשייה בקהילות - הן בעלי תפקידים כגון רכז/ות הקהילות ורכזי/ות התרבות, והן מתנדבים מתחלפים לארגון אירועים ספציפיים.

"לקראת שבת": פתח דבר

"מְנוּחָה וְשִׂמְחָה אֹר לַיהוּדִים
יוֹם שְׁבֻתוֹן יוֹם מְחַמְדִּים.
שׁוֹמְרֵיו וְזוֹכְרֵיו הֵמָּה מְעִידִים
כִּי לְשֵׁשֶׁה כָּל בְּרֹאִים וְעוֹמְדִים."

"דַּע לְךָ שְׁכָל רוּעָה וְרוּעָה יֵשׁ לוֹ נְגוּן מִיּוֹחַד מְשֻׁלוֹ
דַּע לְךָ שְׁכָל עֲשׂוֹב וְעֲשׂוֹב יֵשׁ לוֹ שִׁירָה מִיּוֹחַדָּת מְשֻׁלוֹ [...]
וּמְשִׁירַת הָעֲשׂוֹבִים נַעֲשֶׂה נְגוּן שֶׁל הַלֵּב."
[נעמי שמר, לפי מילותיו של ר' נחמן מברסלב]

שנר דאשון

שער ראשון : עושים שבת ביחד

רעיונות לשבתות קהילתיות שלמות

מזה שנים רבות קיימות בקהילות השונות מסורות של ציון שבתות ביחד, והשער הראשון מתמקד הן במודלים של שבת מלאה המתקיימת מחוץ לקהילה, והן במודלים של פעילויות שבת המתקיימות בנקודות זמן שונות סביב שבת ספציפית בתוך תחומי הקהילה. עוד מצאנו לנכון לכלול בפרק זה מודל קיים של יציאה משותפת של קהילה לפרק זמן שאינו שבת, אך מתכתב עם שבת - כגון "חמשוש". בעמודים הבאים תמצאו הצעות לפי שלושת המודלים הללו.

הקהילות המעורבות כוללות הן קהילות יישוביות והן קהילות עירוניות. בחיי הקהילות ישנה אינטראקציה רציפה, יומיומית או שבועית, בין רבים מבני הקהילה - אך קורה לעיתים שחולף זמן רב בין מפגש למפגש עם בני הקהילה, מפאת עבודה ויתר אילוצי החיים.

שבת קהילתית מאפשרת גם לחזק את תחושת הקהילתיות וגם לחזק את חוויית השבת - וזו הזדמנות שבה שני הצדדים תומכים זה בזה. שבת קהילתית מספקת מרחב של זמן לקיום פעילויות במרחב האישי, המשפחתי והקהילתי היוצרות מפגשים מגוונים בין חברי הקהילה, מפגשים לקבוצות האוכלוסיה השונות בקהילה, הן באורחות החיים והן בחתך הגילאים.

שבתות קהילתיות שלמות מחוץ לקהילה

לים של אורחות חיים שונים ביחס לשבת וביחס לכשרות, כך שהחלטותיכם לגבי סגנונה ואופיה של השבת הקהילתית שלכם תוכלנה לקחת בחשבון שיקולים אלה.

במבט על מסורת השבתות הקהילתיות הנהוגות בקהילות מרק"ם, ניתן להצביע על מבנה כללי שסביבו עושות הקהילות וריאציות בהתאם להעדפך תיהן ולצרכיהן. בקהילה מעורבת, הכוללת גם שומרי שבת כהלכתה, שבת כזו מאורגנת לרוב סביב עוגני זמני השבת ההלכתיים של כניסת שבת, זמני תפילות, סעודות וצאת שבת, כאשר מעבר אליהם, ביניהם ומסביבם מייצרים תוכנית עשירה ומגוונת. להלן מתואר המבנה הכללי, ובעמודים הבאים תמצאו דוגמאות ספציפיות שמעיון בהן תוכלו לראות הן את הדומה והן את השונה בין הקהילות.

יציאה לשבת שלמה של כל הקהילה ביחד מזמנת פוטנציאל לפרק זמן משמעותי של מפגש בין חברי הקהילה, כאשר אנו משוחררים מרבים מאילוצי היום-יום. זמן כזה מפגיש את בני כל הגילאים, ומאפשר פעילויות מסוימות של משפחות שלמות ביחד, וגם פעילויות אחרות לפי שכבות גיל.

זו הזדמנות לצאת מהאזור המוכר, ולפעמים שינוי האווירה מאפשר לנו לפגוש גם את עצמנו וגם את האחרים מכיוונים חדשים ומרעננים. לרוב יציאה משותפת כזו מותירה רושם חווייתי עז על המשתתפים בה.

בחירה זו כרוכה כמובן בהיערכות לוגיסטית ותוכנית, והאינטנסיביות של שבת שלמה מהווה בו-זמנית הזדמנות וגם אתגר.

בפרק זה תמצאו מספר מודלים שנוסו בהצלחה בקהילות השונות, ויכולים להוות השראה או בסיס לעיצוב שבת כזו לקהילתכם. בשער השלישי תוכלו למצוא התייחסות נוספת לרגישויות הנובעות משיקור

שבת

בוקר: מספר מתחמים במקביל: תפילה וקריאה בתורה,

ארוחת בוקר, הפעלות לילדים.

בוקר מאוחר: קידוש וארוחת בוקר

אחרי הקידוש: משבצת תוכן / סיור

צהריים: ארוחת צהריים

אחה"צ: מנוחה / טיול / משבצת תוכן

בין ערביים: סעודה שלישית,

משבצת תוכן

ערב: הבדלה, התארגנויות ונסיעה

הביתה, ניתן לקיים פעילות נוספת

אחרי צאת שבת וטרם העזיבה.

שישי

בוקר-צהריים:

ניתן לנצל זמן זה לטיול

אחה"צ מוקדמים:

הגעה והתארגנות במקום השהייה

לקראת זמן כניסת שבת:

ניתן להתכנס טרם כניסת השבת

לפעילות קהילתית

כניסת שבת:

קבלת שבת, תפילת ערבית

ערב: קידוש וארוחת ערב

ערב מאוחר: פעילות קהילתית /

משבצת תוכן

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

יום שישי

הגעה לחוות ארץ האיילים והקמת המאהל.
17:30 קבלת שבת מוזיקלית
18:16 הדלקת נרות
18:30 קבלת שבת ותפילת ערבית בבית
הכנסת - הצגה לילדים
19:30 סעודת ערב שבת
בחדר האוכל (תורנים)
21:00 עונג שבת
פעילות + פיצוחים עוגות ושתייה

שבת

7:00 מד"ס עצלנים בדרך האבות
7:30 ארוחת בוקר לילדים / קפה ועוגה
9:00 תפילת שחרית בבית הכנסת /
תפילת ילדים שעת סיפור
ילדי גנים, ילדי א-ג
10:30 קידוש "בקטנה"
10:45 סיור באזור
12:30 סעודת שבת בחדר האוכל (תורנים)
14:00 מנוחה + מנחה + "זמן של מתן"
16:00 שיעור של הרב דני לשבת הגדול
16:45 טורניר כדור-עף
18:00 סעודה שלישית/ארוחת ערב (תורנים)
19:25 ערבית
19:35 צאת שבת והבדלה

חטרות:

מפגש מעבר למוכר, שינוי אוירה, הדגשת המכנה
המשותף בין הזרמים והגוונים השונים
מאפשר מפגש ללא 'הפרעות' וחופשי מהמחויבויות
שקיימות בבית.

שישי וערב שבת

קבלת שבת עם שירים וכלי נגינה, לכל המשפחה.
- ניתן לארגן פינה עם מחצלות ומשחקים בקרבת
מקום לילדים הקטנים.
- ציוד: כיבוד, שתיה, כלי נגינה, מחצלות וכסאות.
תפילת ערבית למעוניינים
ארוחת ערב שבת במעגלים / שולחנות ארוכים
במרחב משותף.
- לדאוג לתורנות הגשה, פינוי ושטיפת כלים
- המלצה: כדי שלא כולם יהיו מעורבים בתורנות
ויהיה בכל זאת ברור מי התורן, מומלץ לחלק לפי
סדר שמות משפחה.

מפגש לאחר ארוחת הערב:

שירה בציבור
לימוד במעגלים בנושאים שונים, שאותם ינחו אנשי
קהילה, כל משתתף יבחר נושא המעניין אותו.
מספר מבוגרים המנחים מעגלי ילדים לפי חלוקת
גילאים להקראת סיפור, משחקי קובסה, שיחות עם
הנוער ועוד.
בהשראת פרוייקט 929, מפגש לקריאה יחפה (ראו
פירוט בשער השני, עמ' 36)

שבת

שיח רעים פתוח על רקע פיצוחים.
השכמה למעוניינים המכירים
ולמתנסים חדשים - יוגה על הבוקר
תפילת שחרית
במקביל: שיח שחרית (ראו פירוט בשער השני, עמ' 38)
טיול - במרחב הקרוב בהתאם לעונה ולרצון
ארוחת צהריים, יכולה להיות מלווה בחוברת שירה,
והקראת קטעי שירה שהוכנו מראש
מנוחת צהריים
סעודה שלישית שיתוף הנוער באחריות על
הכנת הסעודה והפעלה משחקית לקהילה
מוצ"ש הבדלה משפחתית
(ראו פירוט בשער השני, עמ' 52)

שבתון "היחיד והיחד" בשדה בוקר (פסיפס רחובות)

כח' - כט' בניסן, תשע"ה,
פרשת תזריע-מצורע

שבתון בסיחון חדינת ישראל (פסיפס)

רחובות, 27-28 מאי 2011

יום שישי

10:00 טיול בהר תבור ותל יזרעאל
15:00 קבלת חדרים בבי"ס שדה
17:00-18:00 קבלת שבת ישראלית
(ראו פירוט בשער השני, עמ' 25)
18:00-19:00 קבלת שבת מסורתית
ותפילת ערבית
19:00-20:00 ארוחת ערב
20:15-21:30 סדנת לימוד
"לקראת יום העצמאות 2015:
בירור חזון למדינת ישראל"
בהנחיית עדי מילשטיין ושרמן רוזנפלד
** לילדים - פעילות במקביל לסדנא
(20:00-21:00)

שבת

07:30 קפה, עוגה וקורנפלקס
07:45-08:30 תפילת שחרית
08:30-09:30 קריאת התורה וההפטרה משולבות
בשיחות קצרות ע"י חברי פסיפס
הצעירים והמבוגרים
(ראו פירוט בשער השני, עמ' 37)
09:30-10:30 ארוחת בוקר חלבית
10:30-10:50 תפילת מוסף
11:00-13:00 סיור באזור
בהדרכת רפי פרל-טרבס
(נשתדל מאוד להסדיר את נושא
העירוב והמים לשתייה)
13:00-14:00 פעילות חברתית -
בהנחיית גיל עמרמי
14:00-14:20 תפילת מנוחה
14:30-15:30 ארוחת צהריים בשירת
מנוחה
15:30-17:00 סדנת לימוד - "דבורה, יעל
וחברותיה: נשים משכמן ומעלה"
בהנחיית ורד עמרמי ועדי שריד
**לילדים - פעילות במקביל לסדנא
19:00 כיבוד
19:42 תפילת ערבית והבדלה
20:15 פינוי חדרים

יום שישי

8:15 טיול לאיזור דרך בורמה
13:15 חזרה ברחובות
קבלת שבת (ביתם של עדי ודוד מילשטיין)
ניהול תכנית מוזיקלית: בלה ספיר וורד עמרמי-דייגי
17:15-17:30 התכנסות מוזיקלית -
רות גן כגן ויואל סייקס
17:30-18:30 קבלת שבת מוזיקלית -
רות גן כגן ויואל סייקס
18:30-18:45 לימוד עם שי וייסמן כיבוד
והדלקת נרות
19:15-20:15 תפילות ערב שבת בבית
הכנסת ברמן למעוניינים
20:30 ארוחת ערב חגיגית עם שירה (עקב השעה
המאוחרת לדאוג להאכיל ילדים צעירים לפני כן)

שבת

08:15 תפילת שחרית בקהילת ברמן
09:00-10:30 קריאת התורה ותפילת מוסף
בספריית ישיבת הדרום, מול בית הכנסת ברמן
דבר תורה ע"י רות גן כגן לאחר קריאת התורה
10:30-11:00 קידוש עם קהילת ברמן
11:00-12:30 לימוד עם הרן פיינשטיין:
"מעמד המשפט היהודי
במשפט הישראלי"
(ספריית ישיבת הדרום)
13:15-13:30 מנוחה גדולה ב"אהל ש"י" למעוניינים
הפסקה
17:30 התכנסות בישיבת הדרום
18:00-19:30 לימוד בחברותא
בהנחיית רות גן כגן בנושא: "כמים הפנים
לפנים, כן לב האדם לאדם: לימוד משותף
בחברותא על יחסים בין אנשים במקרא,
מדרש, פרשנות, חסידות,
ופסיכולוגיה מודרנית"
19:30-20:15 סעודה שלישית עם שירה
דבר תורה: עדי שריד
סיפור: איריס וייסמן
20:15 תפילת ערבית
20:30 הבדלה

"שבתות קונספט": שבתות בתוך הקהילה

מודלים של "שבת קונספט" מנצלים לרוב כמה מבין משבצות הזמן שהזכרו בפרק הקודם, בהקשר של שבתות שלמות:

שישי: בוקר-צהריים / בין ערביים (לקראת זמן כניסת שבת) / כניסת שבת / ארוחת ערב / ערב מאוחר (אחרי הסעודה)

שבת: בוקר / בוקר מאוחר (זמן קידוש) / בין הקידוש לארוחת צהריים / אחה"צ / בין ערביים (סביב סעודה שלישית) / מוצ"ש

חלק מהמטרות שאותן משיגים ביציאה לשבת שלמה ניתנות להשגה גם באמצעות קיום "שבת קונספט" המתקיימת בתוך הקהילה עצמה. שבתות אלו כוללות מספר פעילויות בזמנים שונים בשבת הקשורות זו לזו סביב נושא מארגן כלשהו, ומאפשרות לחברי הקהילה להיות בביתם ועם משפחתם ביתר הזמן, וכמובן לבחור לאילו מהפעילויות ברצונם להצטרף ולאילו לא.

מודל זה חוסך את ההכנות הלוגיסטיות (והכלכליות) של יציאה לשבת במקום אחר, ובנוסף מקטין במידת-מה את ההתמודדות ההלכתית הנובעת הן מהלכות שבת והן מהלכות כשרות (להרחבה בעניין זה ראו שער שלישי, פרק ראשון).

שבת סנא וסנתא
לכבוד ט"ו בשבט (אלון)

שבת סנא וסנתא

לכבוד טו בשבט, חג של שורשים וצמיחה
17-18 לינואר, שבת פרשת יתרו

כתוכנית

ערב שבת: פאנל עם הסכים והסבתות שלנו
על ישראליות אז והיום

שבת בבקר: קידוש לכל היישוב

אחרי הצהריים: "אני והסבתא ישבנו בצוותא"
סיפור ושיר בשלושה דורות
הבדלה בליווי כלי נגינה

שבת קהילתית שבת "נח" (זכרון יעקב)

יום שישי | ל' תשרי | 24.10.14

16:00 - קבלת שבת ישראלית | גן טיול

"בין שישי לשבת" - מפגש של שמחה, מוסיקה ושירה לכל המשפחה. נגינה: אופיר כהן

17:15 - הדלקת נרות שבת | בית גיל פז

נערות, אמהות ונשים מכל המגזרים מוזמנות להדלקת נרות משותפת

17:30 - תפילת ערב שבת מוסברת ברחוב הנדיב | בית גיל פז

הקהל מוזמן להצטרף ולהכיר את התפילה המסורתית של ערב שבת בנוסח "קרליבך"

19:00 - סעודת ליל שבת | בבתים פרטיים

משפחות דתיות וחילוניות נפגשות לארוחת ערב משותפת* עם חברים, שכנים או מכרים.

נכנסים לאתר של "השבת הישראלית" ונרשמים: www.shabbatisraelit.com

משפחות המבקשות סיוע באיתור משפחה מארחת או מתארחת יכולות ליצור קשר

עם אלישבע זילברמן 054-4692172 בין השעות 20:00-21:30

שבת | א' חשוון | 25.10.14

11:00 - סיור היסטורי במרכז המושבה

מתובל בסיפורים אישיים עם מושיק לרנר, נפגשים בגן טיול

12:00 - שיח על "שליטה או שמיטה? אחרינו המבול"

עם ג'רמי בנשטין, בגן טיול

20:00 - מופע הבדלה חגיגי בגן טיול

נפרדים מהשבת עם מוסיקה, שירים וריקודים לכל משפחה

* לשאלות בנושא כשרות ושמירת השבת ניתן לפנות לרב יאיר סילברמן, קהילת מועד: 052-7041422

* במידה ומזג האוויר יהיה סוער האירועים יתקיימו בבית גיל פז

בשישי שבת 24-25.10.14, א' ר"ח חשוון, פרשת "נח" נחגוג את העוצמה שלנו כקהילה זכרונית-ישראלית-יהודית.

במקביל לישובים רבים בארץ ולערים מרכזיות בעולם כולו, גם אנחנו בזכרון יעקב נחווה שבת משותפת, אחד אצל השני. דתיים וחילוניים נפגשים לסעודת ליל שבת, מחברים בין משפחות, השקפות, טעמים ומסורות. כל משפחה מזמינה משפחה אחרת, וחוגגים את השבת ביחד. בנוסף, שישי שבת מיוחד זה נעטף במגוון אירועים המכבדים ומדברים לכולם.

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

זו ילדותי השלישית

שבת
סבתא
וסבתא

שבת פרשת תרומה 21/2
לכבוד יום המשפחה

ערב שבת

זו ילדותי השלישית

20:45

רב שיח עם סבים וסבתות על ילדות
בסבנה ציבור.

בהשתתפות: **שמוליק שורץ** (אבא של שירה ריבלין)

סרג' שוקרון (אבא של דודו שנקרון ודורית חלימין)

דניאלה אלוש צנוירט (אמא של יסל כהן ודוד אלוש)

דוד אמון (אבא של שלומי אמון ועדי סייבון)

מנחה: **נעמה מורגנשטרן**

שבת בבוקר

קידוש לשלושה דורות

11:30

וגם הזדמנות לפגוש ולפספס

זמן סתן סיוחד זמן איכות לסבים ולסבתות

14:00

עם הנכדים והנכדות בכיתות א'-ג'

בספרייה

סיפור משפחתי קריאה והבדלה מוסיקלית משותפת

16:45

בסבנה ציבור

מוצ"ש

ערב שירה אצל משפחת עירון

20:30

במהלך השבת תתקיים
תערוכה בסבנה הציבור
חפצים שעוברים במשפחה
מוזמנים לבוא ולהתרגש

שתלתם ניגונים בו אמי ואבי
בואו בשמחה

מרכז קהילתי אוזן

אסופת פעילויות השבת של מרק"ם

שבת תרבות ישראלית – "זו ילדותי השלישית":
שבת סבא וסבתא, לכבוד יום המשפחה (אלון)

שבת קהילה-נופי פרת חוגגת 23!

י"ח-י"ט סיוון, 4-6/6/15

חמישי - יחלו חגיגות יום ההולדת ה-23 ליישוב!
17:00 - יום מעשים טובים ברחבי היישוב
תכינו את היצרתיות והיוזמה,
כל אחד מוזמן לתרום מעצמו!

שישי - ממתק שבת..

אל תעזבו את הבית אחרת תפספסו את ההפתעה!
17:45 - נתכנס לקבלת שבת חגיגית ומיוחדת וצילום יישובי
בגן כבשה.

22:00 נפגש על תה ועוגיות במועדון לשיחה עם
ניצנית פזואלו - הכותרת: ענישה גופנית בהיבט החינוכי,
משפטי וערכי

שבת - תפילת שבת חגיגית
17:00 בשעה הכי יפה בנופי פרת, נצא להכיר אנשים ובתים
במפגשים מיוחדים ברחבי נופי פרת:

1. **יוסי וירצבורגר**: פרויקט הגז - טוב או רע ליהודים? (א3)
2. **הדס גרוסמן**: ממזרות, אבהות ומה שבניהם (א3)
3. **יעל בן ששון**: נותנים תקווה לצעירים חסרי עורף משפחתי (או)
4. **תומר דבורה קהת**: מפגשים עם שיח סופי -
חוויות מטוול בירדן (468)
5. **ענת הופמן**: שיר ארץ- הארץ בנוף שיריה
(ב, שוכרים אצל לוברבאום).

**המפגשים מיועדים לכולם ללא גבולות של שכונות
וגבעות. כל אחד מוזמן לבחור היכן שרוצה לשמוע.**

18:00 תפילת מנחה

18:20 סעודה שלישית יישובית. חגיגית ומשותפת במועדון
משפחות ששמן מתחיל באותיות א' עד ו' - אנא הביאו פשטידה/ מאפה
משפחות ששמן מתחיל באותיות ז' עד ל' - אנא הביאו סלטים/ גבינות
משפחות ששמן מתחיל באותיות מ' עד ת' - אנא הביאו מגשי פירות

טיפ קטן מאיתנו,

שבת יישובית היא הזדמנות מצוינת להזמין אנשים שכבר הרבה זמן רוצים להכיר ועדיין לא נפגשתם לארוחה
אז תרימו טלפון לשכנים, חברים ומשפחות חדשות, בטוח שלא תתחרטו!

מתרגשות ומצפות,
ועדת קהילה

שבת תרבות באלון-
 השבת כזמן משותף ומשתף
 חיינו המשותפים באלון
 נראים כמפגש מקרי בין אנשים
 שבחרו לגור באותו המקום
 ולגדל בו את עצמם ואת ילדיהם.
 האמנם זהו אוסף אנשים מקרי?
 האם אנו שותפים למסע משותף
 בחלק מהתחנות?

מסעות

מוזמנים לקחת חלק בשבת משותפת בנושא מסעות אישיים של חברים שהקהילה הזדמנות להפגש עם מסעותיהם האישיים של שכנים קרובים ורחוקים. לפתוח את הלב ולרענן את נקודת המבט.

השביל הזה מתחיל כאן
 בין סניף בנק למעין
 לא סלול, לא תמיד מסומן
 השביל הזה מתחיל כאן.

שישי בערב

20:00 בתים סארחים: סיפורי מסעות אישיים שתושבי אלון צביקה פיליפס "מסע בין עולמות" בין העולם החרדי לסי שאני היום (בית סש' פיליפס שלוחה ב) שני סאלם "המסע מאתיופיה" (סש' אהובה ומוריס צרפתי שלוחה א) שרה ברנע "בלדה לעוזבת הקבוץ" מסע אישי מעזיבת הקיבוץ לחיים עצמאיים (בית שרה ברנע- סול בי"כ) יפעת סגל "כהתחיל מחדש" על בחירה בחיים מתוך משבר ומחלה (בית סש' הירש שלוחה ד)

שבת בבוקר

פתיחת תערוכת מסעות (במבנה רציבור) 10:45 שיחה מאת הרב דני סגל על מסע והליכה יחד בשיתוף עם חברי קהילת "אילן"

מוצאי שבת

20:30 מועדון הסרט הטוב על מסעות בקולנוע אורח: יובל ריבלין, סרצה וחוקר קולנוע

בואו בשלום

וועדת תרבות וועדת בית כנסת

לאורך כל השבת
 תתקיים תערוכה
 בסבנה הציבור
 ובה יוצגו
 יצירותיהן של תושבי
 הישוב בנושא מסעות
 מוזמנים לבוא ולהתרשם

אסופת פעילויות השבת של מרק"ם
 17

שבת תרבות ישראלית – מסעות (אלון)

האור שבקול

יום שישי

- * 14:30 בפיס < "לקולך השמיעיני"
קבלת שבת: מופע מוסיקלי
עם אומנית הקול ויקטוריה חנה
קריאה מחודשת לצלילי שיר השירים
נגינה בסנטור - עדי פורטי [הכניסה חופשית]
- * לאחר המופע הדלקת נרות חנוכה חגיגית
- * 20:30 בפיס < "יצר מתוהו ממש"
סדנת קול ושיחה עם
אומנית הקול ויקטוריה חנה
22 אותיות יסוד - עבודת קול ואותיות בהשראת
רבי אבולעפיה וספר היצירה

שבת

- * 11:00 בפיס < קידוש עם כיבוד קל
- * 11:30 בפיס < "יש משוררים ויש מקשיבים"
מפגש ושיחה עם במאי התיאטרון גיא בירן | על מסעו האישי
לתוך מסילת חייו של רבי משה לוצאטו ועל העבודה על המחזה
"אהבת עולם" בהשראת כתביו ואגרות שנשלחו אליו.
/ במקביל תפעל משחקה לילדים בספריה /

מוצ"ש / 21:00, בחצר יקבי עמוס

- "בין שדרות לירושלים" < מופע מרגש ומעצים
של המוזיקאי היוצר מיכה ביטון
שירים וסיפורים על ילדותו בשדרות והמעבר בגיל עשר
לירושלים, לביתה של הסופרת גלילה רון פדר שבהשראתו
כתבה את סדרת הספרים "אל עצמי". [כניסה למופע: 30 ש"ח]

אורחים:

ויקטוריה חנה

אומנית קול וזמרת

גיא בירן

במאי תיאטרון ויוצר

מיכה ביטון

מוזיקאי יוצר וזמר

"לא תבואי שישי-שבת": חמישי-שישי קהילתי

יש קהילות הבוחרות לצאת ולקיים לפעילות מחוץ לקהילה הכוללת לינה, אך לא לעשות זאת בשבת, ועם זאת לקיים זאת עם זיקה כלשהי לשבת. דוגמה לפעילות כזו היא יציאה לחמישי-שישי ("חמשוש"). לפעילות מסוג זה מספר יתרונות:

1. משיגה רבות מהמטרות של פעילות קהילתית אינטנסיבית במקום המרוחק מחיי היום-יום.
2. נחסכת ההתמודדות עם המורכבות של קיום שבת קהילתית שחלק מחבריה מקיימים אורח חיים הלכתי, וחלקם - לא.
3. הפעילות מקיימת זיקה לשבת בצורה של "קבלת שבת" הנערכת בשישי בבוקר לפני החזרה הביתה.

החמשוש חוזר!

כל עדת 'יחד' למשפחותיהם "סביב לאהל... יחנו"

יוצאים ל'חמשוש קהילה לקראת שבת'
בגן לאומי אשכול שעל גבול המדבר

חמישי אחה"צ - שישי בצהריים
ו' - ו' א' בסיון, 28-29 במאי

בתכנית:

חמישי

- ♦ הגעה עצמאית לחניון הלילה בפארק בשעות אחה"צ
- ♦ פעילות משפחתית ומשחקי שטח
- ♦ פעילות ערב מדליקה ועוד הפתעות

שישי

- ♦ ארוחת בוקר עצמאית
- ♦ בילוי משפחתי-קהילתי סביב המעיין ובריכות השכשוך
- ♦ קבלת שבת ייחודית בטבע
- ♦ סיום פעילות בצהריים

אפשרויות לינה

אוהלים גדולים משותפים של האתר
במתחם סלול ומגודר באוהלים כולל:
מחצלות, מזרנים ותאורה

אוהלים פרטיים שלכם על הדשא
מקבלים מזרנים במקום

עלות משוערת כ-110 ₪ לאדם (מעל גיל 5)

**באתר מספר מצומצם של חדרים בסיסיים, פרטים אצל דניאל

חמשוש
(יחד חודיעין)

בואו ונצא לקראת שבת המלכה | הנה היא יורדת הקדושה הברוכה | ועמה מלאכים

רחמימה מראש השולחנות ומתלקח

צבא שלום ומנוחה | בואי בואי המלכה! | בואי בואי הברוכה! | שלום עליכם, מלאכי השלום... " (חיים מתוך ביאליק)

מרקם וקהילות גוש אדומים שמחים להזמיןכם לכנס מרקם השני: **מכינים שבת**

תכנית הכנס:

- "על פרשת דרכים": סיורים מודרכים
- "עושים שוק": יריד אמנות הגות ויצירה ("איצטרובלים", מדרשת עין מרת, מספרי סיפורים ועוד)

• "צלילים לקראת שבת"

שירים והגיגים לקראת שבת ולקינוח:

אביתר בנאי במופע "עד מחר"

עלות כרטיסים:

עד תאריך 11/8: ילד / מבוגר - 20 / 60 ש"ח
לאחר מכן: ילד / מבוגר - 30 / 85 ש"ח (ילד - ביולי 14-2)

* הכמות כרטיסים במצטבות היילובים או דרך רכזות הקהילה באבדו

טלפון: 052-6045722

מכינים שבת

על מרחב השבת האישית והציבורית בקהילה המעורבת

16:00-18:00 "על פרשת דרכים": סיורים מודרכים לכל הגילאים ולכל המשפחה בנופי מדבר קסומים בנושאים הקשורים לפרשת השבוע (בהרשמה מראש דרך רכזות הקהילה, מותנה בכמות משתתפים) **שימו לב לפרטי הסיורים, לכל סיור שעת יציאה ונקודת מפגש אחרת!**

נושא הסיור	מסלול	מדריך	שעות	קהל יעד
"בין הרים ובין סלעים..." בעקבות בע"ח בארץ התנ"ך	סיור בעין מבוע * (בגדים להחלפה)	אילן גרינסקי, תושב כפר אדומים דיאלוג	שעתיים	משפחות וילדים
מתבודדים וקהילות במדבר. בעקבות ירמיהו ואחרים	סיור בעין פרת ** (בגדים להחלפה)	יעל ישראל, תושבת כפר אדומים מנהלת עמותת "רוק עכשיו", ממובילי חוג "סיורים צעירים" בכפ"א	שעתיים-שלוש	משפחות וילדים
"בעיני משה" פגישה מומחזת עם דמותו של משה בספר המדבר	שביל המשתלה *	אבישי זביצקי, תושב כפר אדומים, ומורה בבי"ס הממ"ד הניסויי כפר אדומים ואוריאל אלדד, תושב כפר אדומים ראש מכינה וממקימי "תיאטרון פויקה" ושותף בכיר בחוג התנ"ך	שעתיים	משפחות וילדים
"עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרח" (דברים ג' כ"ז)	טיול וסנפלינג בואדי אבו-ד'אבה *	חגי רוזנבלו, תושב אלון מרכז חוג סיור נוער באלון	שעתיים וחצי	נוער
מתן תורה במדבר	נחל אוג +ODT ****	ג'ף ווינסטון, חבר בקהילת קשת זכרון יעקב מורה דרך מוסמך ורכז הדרכה במרכז קשב בת"רות חינוכית	שלוש וחצי שעות	נוער
"האוניברסיטה העברית - מקדש לאומי חדש"	מתחם האוניברסיטה, ותצפיות לעבר העיר והמדבר ***	שרה ברנע, תושבת אלון מתמחה בהדרכת סיורים	שעתיים	מבוגרים
"בין אדם לאדמה" סיור בין שכבות חברתיות ושכבות הקרקע	נצפה על השומרני הטוב מהמצודה הצלבנית *	יובל פלג, תושב כפר אדומים ארכיאולוג	שעתיים	מבוגרים

- * הסיור יתחיל בשעה 16:00 מתחנת הדלק בכניסה לכפר אדומים
- ** הסיור יתחיל בשעה 15:00 בשער הכניסה לשוב ענתות (עלמון)
- *** הסיור יתחיל בשעה 16:30 מול הכניסה הראשית למדעי הרוח בקמפוס הר הצופים
- **** הסיור יתחיל בשעה 15:30 בתחנת הדלק

18:00-20:30 "עושים שוק" - יריד אמנות הגות ויצירה

שלום לך אורחת- שעת סיפור לשבת | מדרש השבת- מעגלי לימוד בהנחיית מדרשת עין פרת
פרשת השבת- בהנחיית הרב דני סגל | תמונת השבת- סדנאות יצירה עם 'איצטרובלים'
דוכני מזון, יריד אמני מרקם ועוד ועוד...

20:30-23:30 "צלילים לקראת שבת" - שירים והגיגים לקראת שבת בהשתתפות יוסי סוויד מוסיקאי מקהילת תקוע ונציגי הקהילות, ולקינוח:

אביתר בנאי במופע: "עד מחר"

• המעוניינים בהקמת דוכן ביריד מוזמנים לפנות אל דקלה- רכזת קהילת אלון בטלפון: 050-5401260

פרטים נוספים ועדכונים באתר מרקם www.mirkam.co.il

שער שני

שער שני: "להדליק נרות בכל העולמות" פעילויות בחלקים שונים של השבת

במילים אחרות - האפשרויות מגוונות, במיוחד אם תיקחו מהרעיונות הקיימים כאן ותיצרו מודלים חדשים המתאימים לצרכיכם. ניתן לקיים את הפעילות לילות הללו אחת לחודש, או מדי שבוע, או לגוון ולקיים בכל פעם סוג פעילות אחרת, כדי לראות מה "תופס" אצלכם בקהילה.

שבת מגיעה פעם בשבוע, ואיתה הזדמנות לפעילות קהילתית ששוברת את שגרת ימות השבוע, ולעיתים יוצרת שגרה מסוג אחר - מסורת של מפגשים בשבת. יש קהילות שבחרות להיפגש יחד כדי לקבל את פני השבת ואז הולכות כל משפחה לביתה לעת כניסת השבת; יש קהילות שבחרות לציין ביחד את כניסת השבת בקבלת שבת מסורתית או בנוסח שמותאם לטעמה של הקהילה; וניתן ליצור מסגרות למפגש סביב ארוחות השבת או אחרי הסעודות. בשבת בבוקר ניתן להיפגש סביב התפילה או במקביל אליה; לקיים קידוש וסעודה, או טיול, ובאותו אופן ניתן גם לבחור להיפגש דווקא בשעות אחר הצהריים, או אולי לסעודה שלישית משותפת ולקנח בהבדלה ואז פעילות משותפת במוצ"ש.

טרום-קבלת שבת ("הכנסת שבת")

שבת בלבך / רחל שפירא

דמדומים יורדים בלאט
עוד מעט שבת
בליבך
השבוע הארוך
אט לאט
נשמט מכתפך.

את שואלת מה תיקנת
ומה נותר שבור לעת עתה
ואיזה, ממעשיך בת,
ראוי לשכחה,
כאשר השמש מנמיכה.

מאין באה הברכה.
מהו כוחך,
מה בתוכך אינו נסוג מחשיכה
כאשר השמש מנמיכה.
מאין באה הברכה?

שידים ישראלים עם כלי נגינה לפני כניסת שבת (תוכנית "דוקמים שבת ישראלית")

קהל יעד:

גילאים: מתאים לכל המשפחה

שמירת שבת: מתאים גם לשומרי שבת וגם למי שלא

תיאור הפעילות:

מתאספים כשעה לפני כניסת השבת במרחב ציבורי. דואגים מראש שיהיו נגנים וכלי נגינה, ואם ניתן אז גם מכינים מראש שירונים או מצגת עם מילות השירים. רצוי להדגיש שירים שמשרים אווירת שבת, אווירה נעימה, משפחתית, קהילתית (ניתן להיעזר ברשימת השירים המוצעים בעמ' 70-72). אפשר לשלב שירים מהמקורות (כנ"ל). כמובן, הכל בהתאם להעדפות המשתתפים והמארגנים.

ציוד נדרש:

כלי נגינה

נגנים

שירונים (רצוי)

ברקו ומחשב (אופציונלי)

דברים לקחת בחשבון:

מבחינה הלכתית, אחרי כניסת שבת לא ניתן להזיז את כלי הנגינה. לכן צריך או לדאוג לאפסן אותם עם תום הפעילות לפני כניסת שבת, או לקחת בחשבון שסיום הפעילות יהיה כרוך ב'חילול שבת' מבחינה הלכתית (ראו עוד בשער השלישי, עמ' 56-58).

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

■ הרעיון:

פעילות המשלבת הפעלות לילדים ולמבוגרים, שירים ישראליים ומסורתיים הקשורים לשבת ולקבלת שבת, ותוכן שקשור לפרשת השבוע. הפעילות מסתיימת לפני כניסת שבת.

■ רקע:

קהילת פסיפס ברחובות מורכבת ממשפחות דתיות, מסורתיות וחילוניות, כאשר המכנה המשותף לכולן הוא הלימוד המשותף של טקסטים יהודיים - עבריים. הקהילה מארגנת כשלוש פעמים בשנה (בדרך כלל במהלך הקיץ) קבלת שבת קהילתית ישראלית בשטח מכון ויצמן. האתר בו נעשית קבלת השבת נבחר על מנת להזייל עלויות ולאפשר למספר רב ככל האפשר של משפחות להשתתף. כמו כן המקום הוא נייטרלי וללא אוריינטציה דתית. אופי האירוע נקבע בהתאם לאופי הקהילה ומכבד את כל מגוון הדעות, תוך מתן אפשרות לשמירת שבת כהלכתה. (קבלת השבת מסתיימת כשעה לפני כניסת השבת).

קבלת השבת יכולה לכלול מספר פעילויות או אחת מהם:
- פעילות לילדים (יצירה) במקביל להרצאות / סדנאות המבוגרים
- פעילות היכרות / שבירת קרח
- שירים ישראליים ומסורתיים-עם כלי נגינה
- הצגה או המחזה של פרשת השבוע או סיפורים מדרשיים

■ תהליך:

התהליך משתף שלושה מעגלים, או שלוש קבוצות/קהילות: קשת (קהילה מעורבת הפועלת ליצור חינוך משלב), קהילה של משפחות אתיופיות ופסיפס צעירים ומבוגרים.

■ בעלי תפקידים ואחריות

האחראית הכוללת תיעזר באנשי הקהילה לפי ראות עיניה על מנת לאפשר את ביצוע המשימות. רשימת המשימות כוללת בדרך כלל:
אחראית כוללת: יצירת קשר ותיאום עם מכון ויצמן, קביעת תאריך, עלויות, כיבוד.
אחראית תוכן: ארגון הסדנאות ע"י חברי הקהילה, דברי תורה או הצגה, ליווי מוסיקלי.
אחראית פרסום ושיווק האירוע
אחראית כיבוד וציוד: כיבוד קל, משקאות, יין לקידוש, מחצלות וחומרי יצירה.

הכנסת שבת בסיחן "ארבעת היסודות": אדמה, אוויר, מים, אש (תוכנית "דוקמים שבת ישראלית")

■ קהל יעד:

גילאים: מיועד לכל המשפחה
כמות משתתפים: כל המרבה הרי זה משובח
שמירת שבת: מתאים גם לשומרי שבת וגם למי שלא

■ תיאור הפעילות:

מתכנסים במרחב פתוח (פארק, מדשאה, וכדומה)
שמים מוזיקת רקע: שירים עבריים (בסגנון התוכנית "ארבע אחרי הצהריים" מגלי צה"ל)
מייצרים ארבע פינות מקבילות:

אדמה

ילדים יוצרים יצירה ממשאבי הטבע הנמצאים בשטח.
לדוגמא: בובות איצטרובלים/ מחרוזות/ קולאז' מהטבע עוד.

אוויר

הפעלה משותפת להורים וילדים. כתיבת ברכה משפחתית על עפיפונים והעפתם.

מים

במקביל לפעילויות בשטח נפתחים שולחנות ועליהם קוקטיילים
(סנגריה, קאיפיריניה וכדומה) לגדולים, ושולחן מים לילדים.

אש

אם יש מישהו שיודע לנגן, מתחילים קודם בשירי שבת ישראלים ומהם נעבור לקבלת שבת.
התחלת קבלת שבת בנוסח קרליבך.

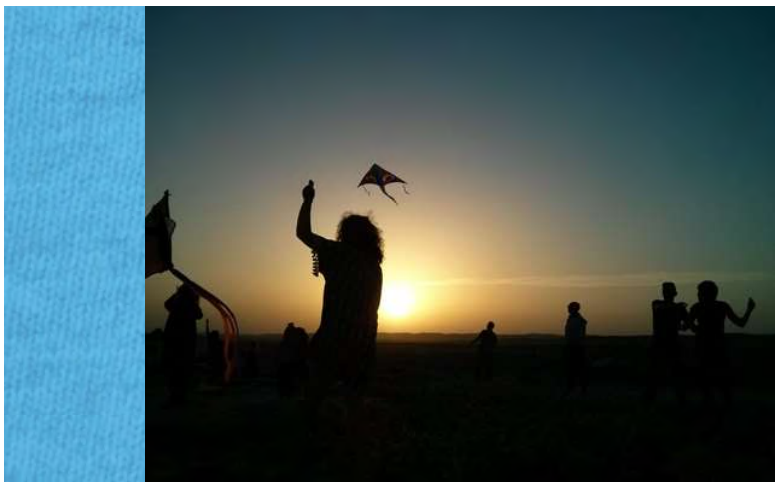
■ דגשים:

מרחב פעילות: ישנם מרחבי פעילות ציבוריים אשר נדרשים לאישור מקדים ממועצות
מקומיות/ עיריות.

תקציב פעילות: פעילויות יסודות האדמה, האוויר והמים מצריכות תקציב לקניית מוצרים.

ציוד נדרש:

- פעילות יצירה: יש לדאוג מראש לחומרי עזר כגון דבק/ צלחות נייר כבסיס לקולאז' / מנקי מקטרות ועיניים זזות לבובת איצטרובלים וכדומה.
- פעילות עפיפונים: קניית עפיפונים כמספר המשפחות המשתתפות.
- יסוד המים: אלכוהול/ קערות לקוקטלים/ כוסות / בקבוקי מים
- מוזיקת רקע: יש לדאוג למערכת שמע ושירים.
- רגישות לשבת: על מנת שהפעילות תהיה מותאמת גם לשומרי שבת כהלכתה מומלץ להתחיל פעילות כשעה וחצי לפני כניסת השבת. כמו כן, מרחב הפעילות צריך להיות במרחק הליכה מבתי המשתתפים.

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

מפגשי לימוד על התפילה (בית פדת ירושלים)

הרעיון:

ליצור מרחב שיחה, לימוד ותרגול סביב קבלות השבת והתפילה בכלל, במטרה לחזק את הגרעין של הציבור המגיע לתפילה ולייצר "שער כניסה" לאלו שמעוניינים ללמוד ולהשתלב. נבנו ארבעה מפגשים המספקים היכרות עם היבטים שונים בתפילה. כל מפגש כלל הן חלק עיוני והן לימוד לחנים וניגוני תפילה. ניתן לקיים את המפגשים לקבוצה מוגדרת בהרשמה מראש, או לכל מי שמגיע לכל מפגש בנפרד. היתרון של האפשרות הראשונה טמון ברצף ובמהלך המעמיק יותר, בעוד שהאפשרות השנייה מאפשרת חשיפה למעגל משתתפים רחב יותר.

קהילה מתפללת

סדרה בת ארבעה מפגשים על משמעות התפילה, התפתחותה, ריענון מנגינותיה ותרגולן. לכל מי שחווית התפילה וקבלת השבת קרובה לליבו.

ארבעה מפגשים:

25.4: "ידיד נפש" וכניסה לתפילה.

16.5: מזמורי תהילים - איך כמה ולמה?

6.6: "קול דודי דופק" - לכה דודי שלי.

26.7: "ערבית" למתחילים.

פרשת "בחוקתי", 16.5.14, ט"ז אייר,

18:30 – "קהילה מתפללת".

מפגש שני

19:15 – קבלת שבת

נתכנס באופן קבוע בכל שבת עם כניסת השבת, בגרי המדרשה, חברים ושותפים לדרך ביחד, עם הניגונים המוכרים, נחת של סוף שבוע, וכמה פנים אהובות.

מעילות אמצע שבוע בבית אבי-חיי רח' תמלר ג'ורג' 44 // פעילות שבת בתיכון "אולינה" אוטוסיקין 38 לפרטים: בית פדת ירושלים או bel.pedit@einpra.org או (צג) www.einpra.org

אסופת פעילויות השבת של מרק"ם

"בואי בשלום": קבלת שבת

- [1. סידור קבלת שבת של קהילת "ניגון הלב" בנהלל](#)
- [2. סידור קבלת שבת של כפר מסריק](#)
- [3. סידור קבלת שבת של בית תפילה ישראלי בתל-אביב](#)
- [4. "שירת השבת בקהילה ובמשפחה: הצעה לסדר קבלת שבת בקהילה ולסעודת ערב שבת במשפחה" \(הוצאת החברה למתנ"סים וגופים נוספים\)](#)
- [5. "שבת שלום": קבלת שבת, קהילת שמשית](#)
- [6. קבלת שבת - קיבוץ עין השופט](#)
- [7. קבלת שבת רקפת](#)
8. קבלת שבת וקטעי קריאה - "ממך אליך - ספר השבת: תפילה, הגות וחוויה" (בעריכת יונדב קפלון)
9. סידור קבלת שבת של ארגון "קולות"
10. סידור קבלת שבת ותפילת ערבית של 'בית פרת', המלווה בקטעי קריאה ("נשמה יתרה")
11. סידור התנועה ליהדות מתקדמת
12. "ואני תפילתי: סידור ישראלי" - בהוצאת התנועה ליהדות מסורתית וידיעות אחרונות

נוסח קבלת השבת הנהוג כיום התגבש מאוחר יחסית לשלוש התפילות המסורתיות (ערבית, שחרית, מנחה), וברבות מהקהילות הוא מלווה בלחנים רבים, ועל כן הפך עם הזמן להיות מנהג חביב גם על מי שאינו/ה נוהג/ת לפקוד את בית הכנסת ביתר השבוע, ונקודת חיבור משמעותית לעולם התוכן היהודי.

נוסף על נוסחי קבלות השבת המצויים בסידורי התפילה האשכנזיים והספרדיים הרווחים, ניתן לעיין בגרסאות נוספות של קבלות שבת שנערכו בשנים האחרונות בזרמים השונים ובארגוני ההתחדשות היהודית. כמה מהם נגישים ברשת, ואחרים ניתן להשיג על ידי יצירת קשר עם הארגונים והתנועות. ישנו מגוון עשיר ועצום, והנה כמה דוגמאות בלבד. להרחבה ראו ההפניות בעמ' 73-74

תמצאו כאן גם דוגמאות לנוסחי קבלות שבת שקהילות עיצבו לעצמן לצורך שבתות ספציפיות, המשלבות קטעים מנוסח קבלת שבת המסורתית עם שירים ישראליים, קטעי קריאה, סיפורים ועוד. הקהילות מוזמנות בהחלט להצטרף ליצירה היהודית-ישראלית הזו.

קבלת שבת קהילתית הכוללת מבחר מזמורים ושירים

■ הרעיון:

פעילות קבלת שבת שאינה בהכרח קבלת השבת המסורתית, ומותאמת לצרכי הקהילה. קהילות רבות יוצרות לעצמן נוסח של קבלת שבת שלוקח כמה ממזמורי קבלת השבת המסורתית, מצרף לה כמה שירים ישראליים ולעיתים קטעי דיבור נוספים. להלן כמה דוגמאות מקהילות מרק"ם, ותוכלו למצוא עוד מידע ושירונים בעמוד ["קבלת שבת בקהילה"](#) באתר מרק"ם.

קבלת שבת יישובית (אלון)

כָּכָה כְּמוֹ שְׁאֲנֵי הוֹלֵךְ / אמיר גלבע
ניגון לבניה / עלמא
שיר השירים פרק א'
דברים
למדני את השיר הפשוט של הלחם / רחל שפירא
בוא בשלום / רחל שפירא
סיפור לשבת
ערב שבת / שמואל בס
סיפור ילדים לשבת
שיר עם נקי / אהוד מנור
דברים - הרב דני
לפנות ערב / יעקב שבתאי
לכה דודי / ר' שלמה אלקבץ

שידון שבת (מזכרת בתיה)

שירת העשבים / נעמי שמר
שבת בכפר / מתתיהו שלם
הנה מה טוב ומה נעים / תהילים קלג
לכה דודי
אדון עולם / לחן: עוזי חיטמן
עושה שלום במרומיו / לחן: נורית הירש
סאלאם / מוש בן-ארי
שיר ליל שבת / יהודה עמיחי
עוד לא תמו כל פלאיך / יורם טהרלב
שיר עם נקי / אהוד מנור
שלום עליכם
ידיד נפש
וביום השבת
ירדה השבת / יהושע רבינוב
ערב שבת / שמואל בס
שבת בבוקר / תרצה אתר
אבא, אמא וארץ ישראל / יורם טהרלב
מי אוהב את השבת / אהוד מנור
ניגונים / פניה ברגשטיין
שבת המלכה / ח.נ. ביאליק
הללויה / ע"פ תהילים קנ

קבלת שבת זכרונית, פרשת נח (זכרון יעקב)

שלום עליכם
ידיד נפש
התחדשות / נעמי שמר
האורח / נעמי שמר
לכה דודי
מי האיש חפץ חיים
שבת המלכה / ח.נ. ביאליק

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

קבלת שבת משותפת (מזכרת בתיה)

■ חטרות:

יצירת קבלת שבת קהילתית למשפחות קבוצת מפגש בבית הספר
עיסוק בתוכן יהודי סביב שבת משפחתית עם זהות חילונית
מיצוב קבוצת המפגש לצד קבוצת התפילה כבעלת "שבת ישראלית" משלה
הפגשת משפחות שפחות מכירות זו את זו סביב סעודת שבת בפורום לא גדול מדי

■ פעילות:

לפני כניסת שבת:

הופעה והנחייה המשלבים שירים ישראליים
וקטעים מקבלת השבת, ובמקביל:
פינה עם משקאות אלוהוליים קלים למבוגרים,
והפעלות לילדים הדלקת נרות
קבלת שבת מסורתית ותפילת ערבית, ובמקביל:

– סדנת יוגה

– לימוד לצעירים

– לימוד למבוגרים

– שעת סיפור לילדים ומשחקי קופסא

לאחר מכן – "איחוד ארוחות שבת" (ראו בפרק הבא, עמ' 34)

הצעה לקבלת שבת חילונית (חבר קהילת 'יחד' מודיעין)

מכתיבה את עיקרי הדברים. בגישה זו, אין דברים
ש"חייבים" להיות שם, ואין דברים ש"לא יכולים"
להיות שם. אפשר לבנות מודלים, אפשר לחפש
צורות וטוב שכל אחד ימצא את הדברים שמדברים
אליו ומתאימים לאופי הטקס הרצוי. למיטיבי הלכת,
מומלץ לבצע מודולציה טקסטית ורענון תמידי של
הטקסטים: כאלה שנכנסים וכאלה שיוצאים, חלקם
יישאר בקביעות, חלקם יהיו אורחים לרגע. זה יכול
לקרות בתחילת תהליך עד למציאת פורמט קבוע או
להישאר כחלק מהחזון – דינמיקה תמידית ושינוי
כיוון כל העת על מנת לשמור על רוח חדשה, על
רענונות, על חיבור לנאמר ולנחוזה, תוך אפשרות מנעד
רחב של אמירות ושירות, שיכולות גם לאפשר ביטוי
אישי לכמה שיותר אנשים המשתתפים בדבר.

כניסה לשבת היא אירוע. המעבר בין השבוע ליום
של מנוחה או של שינוי (טיול, בילוי, מפגשים וכו')
ראוי לציון, וזה יכול לבוא ממקום דתי, מסורתי או גם
חילוני מוחלט. מהות הטקס החילוני (לא רק סביב
השבת, גם בטקסים אחרים) מדברת על האדם
במרכז. אלוהים יכול להתארח שם, יכול גם שלא. יש
מנעד רחב של גישות בענין וכל קבוצה מקומית
יכולה לבדוק מה מתאים לה. (היעדר אלוהים,
אלוהים כאורח, אלוהים כנוכח וכו').

ישנם טקסטים רבים מאד שמתאימים בשביל לקבל
או לחגוג את השבת, את יום המנוחה, את השינוי
שיש בין שבוע העמל לכניסה למקום אחר. יש
שייקחו את זה למקום קדוש ויש שלא – כל אחד לפי
תחושתו. הדברים מתהווים בדרך כלל בתוך קהילה
או משפחה לפי הצורך והרצון, והתחושה הפנימית

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

טקסים חילוניים רבים מאופיינים בשילוב של טקסטים הגותיים, שירה כתובה ושירה של פזמונים מולחנים. לא פעם משולבים גם אמירות וציטוטים קצרים בין הטקסטים. בשירים אפשר למצוא יריעה רחבה ומגוונת מכל התקופות - משירי שבת קלאסיים, דרך שירים המכונים שירי ארץ ישראל הישנה ועד לשירה או פזמונאות מודרנית, המדברת על האדם, החופש, העצירה מהחיים, החיבור לטבע, החיבור בין בני אדם, התחושה הרוחנית המיוחדת של זמן כזה, השקט, המדיטציה שבתוך הדבר ועוד. אפשר לקחת אלמנטים מדיסטיביים, אפשר לקחת טקסטים מתרבות העולם על גווניה השונים, מפה ומשם, כדי להעשיר. מומלץ להתמקד בטקסטים ישראלים ויהודיים, מכל התקופות, לייצר חיבור בין מסורת של קבלת השבת (לא במובן דתי, אלא היסטורי-מסורתי, חיבור רוחני-עמי), לבין חידושים ורעיונות מקוריים, טקסטים מודרניים, שואלי שאלות ומציבים אתגרים, אלמנטים של טבע, מנוחה ורוח. מילים שמרחיבות את הנפש ומאפשרות נשימה עמוקה.

ניתן לשאוב רעיונות מהצעות לטקסטים הקיימים בקהילות שונות (ראו הפניות בעמ' 29 ובעמ' 73-74). למכון "תמורה" המכשיר רבנים חילוניים ומפתח תכניות לימוד יהודיות חילוניות יש טקסטים ותכנים רבים להציע.

טקסטים מומלצים מתוך הטקסים הקיימים ורעיונות נוספים: (שוב, לבחירה כמה לשלב את האל וכמה להדגיש את האדם ואת מקומו ואחריותו, את היחסים בין בני האדם בעולם זה וכו').

[בהקשר זה ראו גם את אינדקס הטקסטים בסוף החוברת, עמ' 64-74]

על השבת (הגות) - טקסטים של אחד העם, ח.נ. ביאליק, אבא קובנר, ד. בן-גוריון, א.י. השל, ד. הרטמן ועוד.

טקסטים שיריים: תפילה לשלום העולם/ יעקב מעוז, ערב שבת/ אילן שיינפלד, טקסטים קצרים של ר' נחמן מברסלב, כתבים של מאיר אריאל, מזמורי נבוכים/קובי אוז, פיוטים שונים המתאימים לשבת ועוד.

שירי שבת מסורתיים: שלום עליכם, לכה דודי (גירסה מקוצרת עם בתים נבחרים או מלאה), אנא

בכת, שיר למעלות, ידיד נפש ועוד.

שירי רוח, הווי וקדושת היום מפעם: שבת המלכה (ח.נ. ביאליק), שיר ליל שבת (עמיחי), אגדת שלום שבזי, שירת העשבים, שירי סוף הדרך, הליכה לקיסריה, ערב שבת (בס), בואי כלה (א. שלונסקי), הוא (בואי כלה) (ל.גולדברג), ירדה השבת (רבינוב), ניגונים (פ.ברגשטיין), שבת המלכה (איינשטיין וחנוך), שיר העבודה והמלאכה (ביאליק) ועוד.

שירי הווי, טבע ושלום מהעת החדשה: שיר עם נקי, לפנות ערב, ערב בא, אנחנו לא צריכים, שיר לאהבה (יחד לב אל לב), עוד יבוא שלום (סלאם), בוא בשלום, אם העולם, האורח, צל ומי באר, שהשמש תעבור עליי, שיר העמק, גורל אחד, על כל אלה, הללויה, אין לי ארץ אחרת, ימים לבנים, שיר בין ערביים, מקום לדאגה, יהיה טוב, נולדתי לשלום, נגד הרוח, נואיבה, ערב של יום בהיר, דברים שרציתי לומר, יכול להיות שזה נגמר, ועוד

שירי מחשבת מודרניים: אני ואתה, לכל זמן, פסק זמן, אבשלום, עוד יהיה (אריק איינשטיין) שיר מים רבים, מודה אני, צדק צדק תרדוף, מדרש יונתי (מאיר אריאל), קול גלגל, ידיעה (שוטי הנבואה), לילה כיום יאיר, עד מחר (אביתר בנאי), אורות (אברהם טל), עבדים (ברי סחרוף), יוצא לאור, היום, האגס 1, בלוז כנעני (אהוד בנאי), מחכה (ריטה), תפילת הדרך (יונתן גפן), ילדים של החיים (שלום חנוך) ועוד.

כמובן שכדאי לברור את אלו המתאימים יותר לכל מקום, קהילה ואדם, להוסיף אחרים שנראים שייכים ורצוי להיות יצירתיים כדי להפוך את הטקס/המפגש לאירוע משמעותי שנוגע בנוכחים. פתיחות גדולה בעניין טקסטים יכולה להוביל גם לאי הסכמות או לחוסר יכולת להחליט וזה כמובן אחד האתגרים המשמעותיים של מי שבא לבנות דבר חדש או לקחת את הקיים ולשנות כדי להתאים. אם יש התכוונות ורצון אפשר למצוא את המסלול המתאים ושוב, מומלץ לקיים חיפוש וגיוון ותנועה מתמדת עם הזמן, שאיתה אפשר להוסיף ולהוריד, להאריך ולקצר, לשנות מינונים בין טקסט לשיר, לשנות סדר ועוד. בברכת שבת שלמה ונכונה לכולם.

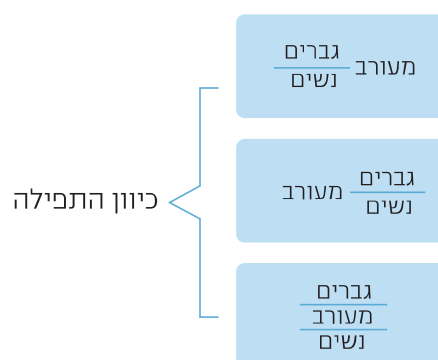
קבלת שבת ו/או תפילת ערבית עם שלוש עזרות (בית פרת' ירושלים)

הרעיון:

הסידור המוצע נועד לאפשר מרחב תפילה משותף למי שמעוניינים להיות מופרדים מגדרית ולמי שמעוניינים להיות באזור מעורב - במידה ששתי הקבוצות הללו מעוניינות להיות ביחד בזמן הזה. כך, החלל מחולק לשלושה אזורים - נשים, גברים, ומעורב.

שלוש אופציות מרחביות לסידור החלל:

ציוד נדרש:

מחיצה

דברים לקחת בחשבון:

במודל א' (שהוא הנהוג ב'בית פרת' ירושלים), העזרות הנפרדות נמצאות מלפנים, והעזרה המעורבת מאחור. זה מתאים למקרים שבהם חשוב לגברים היושבים בעזרת הגברים שלא להיות מאחורי נשים. חסרונות אפשריים הם שהעזרה המעורבת נמצאת מאחור, ולכן עלולה להיות רחוקה יותר מ'מרכז העניינים' (זה תלוי היכן ממוקמים מובילי התפילה - ראו עוד מעט); וכמו כן שעשוי להפריע לנשים הנמצאות בעזרת הנשים שיש אנשים (ובמיוחד גברים) מאחוריהן.

במודל ב', העזרה המעורבת נמצאת מלפנים. זה יכול לתת מענה לרגישויות שצוינו לגבי מודל א' (עזרה מעורבת מאחור, נשים שלא נוח להן שיש גברים מאחוריהן), אך יוצר אתגרים חדשים אם יש גברים בעזרת הגברים שאינם רוצים להיות מאחורי נשים.

פתרונות אפשריים לסוגיה של "מי נמצא מאחורה" הוא או ללכת על מודל ג', שבו כל העזרות מקבילות, או למקם את מובילי התפילה לא מלפנים אלא במרכז החלל (למשל סמוך לנקודת המפגש של העזרות), או להגיע להסכמה על כך שהמיקום הגיאוגרפי-פיזי בחדר אינו מבטא היררכיה כלשהי....

במודל ג' נפתרת הבעיה האפשרית של "את מי שמים מאחורה", וגם אין עניין של גברים מאחורי נשים (שזה לעיתים רגיש גם עבור גברים מסוימים וגם עבור נשים מסוימות). חסרון אפשרי של המודל הזה הוא שיש מי שסבור שזהו מודל "מופרד" מדי, שאין בו תחושה של "ביחד".

אסופת פעילויות השבת של מרק"ם

ליל שבת

מתוך: תמול שלשום / ש"י עגנון

שבת. נסתלקו פנים של זעם וכל לשון רכה וטובה, ומכל בית ומכל חצר מאירים נרות הרבה, וכל העיר דומה לפלטרין שעיתרום בנרות ובפנסים. כאן דלוקה מנורה וכאן עששית, כאן קערה מלאה שמן זית וכאן נרות זכים ולבנים. כאן שני נרות כנגד זכור ושמור וכנגד שני לוחות הברית וכאן עשרה נרות כנגד עשרת הדיברות, כאן שבעה נרות כנגד שבעת הימים וכאן שנים עשר נרות כנגד שנים עשר שבטי ישראל כאן, נרות כמספר אנשי הבית, וכאן נרות בלא מספר. יש בתים וחצרות שבכל הלילות אין רוזים אור נר, בא שבת כל הבית מאיר. בני אדם שבימות החול אינם חשובים בעיניך, דומים באותה השעה לבני מרום, נסתלקו פנים של זעם וכל עין מאירה. באותה שעה נראים בשמים ממעל כל מיני גוונים נאים, אם מפני שמלבושי שבת משתקפים בהם או מלבושי שבת נאים מפני שזוהר הרקיע משתקף בהם עם כניסת השבת.

[ש"י עגנון, תמול שלשום, תל-אביב: שוקן, 1952, עמ' 262]

הרעיון:

משפחות מהקהילות מתארחות זו אצל זו

מטרות:

- להבגיש משפחות שפחות מכירות זו את זו
- ליצור מרחב מאפשר מבחינת היבטי הכשרות והאירוח

פירוט:

ארוחת ערב בסגנון "איחוד ארוחות שבת" כאשר משפחות מתארחות אלו אצל אלו: נשלח מבעוד מועד שאלון מקוון שבו משפחות ציינו אם הן מעוניינות להשתתף, כמה נפשות הן, מהן רגישויות האוכל (כשרות, צמחונות, גלוטן, לקטוז, וכו'), ואם מעוניינים לארח או להתארח.

צוות המתנדבות שאיגן את השבת ערך את השיבוצים של המשפחות בקבוצות של שלוש משפחות בהתאם לפרמטרים השונים (גילאי ילדים וכו'), תוך הקפדה על שילוב משפחות שלא מכירות זו את זו.

בנוגע לתיאומים בנושא הכשרות, לאחר קבלת השיבוצים המשפחות הונחו לדבר ביניהן כדי להגיע לפתרון מוסכם ונוח.

דגשים:

בפעילויות מהסוג הזה צפות ועולות הרגישויות סביב הלכות שבת וסביב כשרות. ניתן להתמודד איתן במגוון דרכים - החל מהחלטה שכולם מביאים אוכל קנוי וסגור, דרך שליחת 'הנחיות' לאירוח, ועוד (ראו את הדיון בנושא זה בשער השלישי, בעמ' 56-58). במזכרת בתיה התארחו גם דתיים אצל חילונים וגם להיפך, והתיאום בנוגע לאופן הכנת האוכל נעשה על ידי המשפחות עצמן.

עושים שבת
מימז

פרוייקט שבת קהילתית יוצא לדרך
הפעימה הראשונה:
קבלת שבת ו"איחוד ארוחות" ערב שבת

מתוך רצון ליצירת חוויה משותפת ומתוך כבוד הדדי והכרה
בייחודיות של כל אחד מאיתנו, נתכנס כולנו
לקבלת שבת משותפת
"שיח, ניגון ושיר" בהנחיית יותם זיו
יום שישי י"ב באייר 1.5.15
בשעה 17:30 בבניי"ס קשת

לאחר הדלקת נרות תערך תפילה (בחדר הרב תכלית)
ובמקביל פעילויות לקבוצת המפגש.
בסיום התפילה והמפגש
נמשיך ל"איחוד ארוחות" ערב שבת בבתים המארחים
(הנחיות ל"איחוד הארוחות" יופצו במייל מיוחד)

בואו כאלו

ערב שבת חברתי (תוכנית "רוקמים שבת ישראלית")

■ הרעיון:

פעילות חברתית של משחקי חברה בסגנון תנועות הנוער. הערב מיועד למשפחות ועל כן יש למצוא משחקים שניתן לשחק עם מבוגרים וילדים יחד.

■ מטרה:

ליצור גיבוש חברתי סביב אווירה משעשעת וקלילה וחוויה שמחה.

■ קהל יעד:

משפחות עם ילדים מגיל בית הספר (לא פעוטות); גם בגלל שלא ניתן באמת לייצר פעילות שמתאימה למבוגרים ופעוטות, וגם בגלל השעה המאוחרת)
מספר משתתפים: עד עשר משפחות. פעילות חברתית למספר גדול יותר לא תאפשר למשתתפים לקחת חלק פעיל. לכן אם יש יותר משתתפים כדאי לחשוב על חלוקת הפעילות לתחנות, כאשר קבוצות המשפחות עושות סבב בין המשחקים השונים.
מקום: אולם מספיק גדול, או דשא גדול ומואר בקיץ.

■ מהלך הפעילות:

1. פעילות לכל הקבוצה - סבב משחקים קצרים מצחיקים בנוסח תנועות הנוער. ישיבה במעגל. אם יש צורך בהיכרות - משחקי היכרות על בסיס סבבי שמות.
2. משחקים ארוכים יותר (אם צריך, חלוקת הציבור לכמה קבוצות, כאשר הקבוצות השונות עוברות בין "תחנות" המשחקים השונים).

משחקים אפשריים:

תשע בריבוע כדי לאפשר לילדים לקחת חלק פעיל במשחק, אפשר לתת להם את התפקיד של המשיבים בריבוע (9 ילדים). אם יש יותר ילדים, ניתן להציב בכל עמדה שני ילדים, ולחלק ביניהם את קריאת התשובות. מומלץ לשלב שאלות בנושאים של ידע כללי עם שאלות על הקהילה.
טאבו גם במשחק זה ניתן לבחור מושגים מתוך חיי הקהילה.
"בור ועם הארץ בידיעת הארץ" - הורים וילדים. ההורים והילדים משחקים יחד (אמא עם אחד הילדים (או יותר), ואבא עם אחד הילדים), כך שההורה יכול להתייעץ/לעזור לילד למצוא את האות הבאה.

3. מסיימים את הערב במשחק משעשע לכל הציבור, כמו למשל משחק החיות: כל אחד בוחר חיה, ובהינתן האות, כולם מתחילים להסתובב בחדר ולעשות קולות של החיה שבחרו. המטרה: שכל החיות ימצאו את בני מינן ויהיו יחד. משמח גדולים וקטנים כאחד.

לימוד פרקי תנ"ך - 929

■ רקע:

תוכנית 929 היא מיזם של קריאה ולימוד של פרק יומי בתנ"ך. באתר האינטרנט של המיזם, www.929.org.il, ניתן למצוא את הפרקים היומיים, וכן חומר רב ומגוון טורי דעה קצרים על הנושא של הפרק היומי של כותבים שונים. תוכנית 929 בנויה כך שבימים א-ה קוראים פרק אחד בכל יום, וסוף השבוע מוקדש לחזרה וסיכום של פרקי השבוע. מפגש השבת המוצע מבוסס על קריאה בחמשת פרקי אותו שבוע.

■ מטרה:

לימוד משותף, שהוא גם הזדמנות לשיחה בין חברים בקהילה

■ קהל יעד:

גילאים: נוער (החל מתיכון) ומבוגרים שמתעניינים בקריאה בתנ"ך מספר משתתפים: לא יותר מעשרים בקבוצה אחת.

■ ציוד:

כמה שיותר תנ"כים (לפחות אחד לכל שניים), פיצוחים, עוגות, קפה ותה.

■ תיאור הפעילות:

אופציה א: קבוצת לימוד קבועה הנפגשת בכל יום שישי. באופציה זו מומלץ ליצור קשר עם המיזם באמצעות האתר, להירשם כקבוצה ולקבל חומר שבועי שיכול לסייע בלימוד. פרטים [באתר](#).

אופציה ב: מפגש לימוד חד פעמי. באופציה זו אין צורך להכין מראש, ואין טעם להירשם באתר. אם רוצים ניתן להפנות את חברי הקבוצה לסרטון השבועי המסכם (עולה באתר בימי שישי בבוקר), אך לא חובה.

בשתי האופציות, שיטת הלימוד המוצעת היא "קריאה יחפה" (קריאת הטקסט ללא פרשנים) - קריאה משותפת של הפרקים ושיחה חופשית על רעיונות, תובנות ואסוציאציות שעולות תוך כדי קריאה. מומלץ לקרוא פרק אחד ולשוחח עליו, ואז להמשיך לפרק השני, וכך הלאה עד שמסיימים את כל חמשת הפרקים, או עד שמתעייפים.

מפגש לאוהבי עגנון (נס הרים)

נפגשים בשבת בשעה 18:00 בבית של אחד מאנשי הישוב (מתחלף). דואגים מראש שיהיה מי שינחה את הלימוד (גם כן מתחלף), ומודיעים מראש לכולם איזה סיפור יילמד. בדרך כלל כל משתתף מביא עותק משל עצמו, אך אם מדובר בסיפור קצר, ניתן גם לצלם עבור כולם.

ציוד נדרש:

- הטקסטים של עגנון
- ספר תנ"ך
- כיבוד קל

העדכון על המפגשים מתבצע בקבוצת וואטסאפ של משתתפי חבורה זו, בהודעה בנוסח הבא:

אוהבי עגנון שלום
המפגש הבא יתקיים במוצ"ש בתאריך _____ בשעה 18:00 בבית _____
הפעם נקרא בסיפור _____ המצ"ב. תוביל את המפגש _____.
בואו בשלום

שבת בוקר

פנאי / זלדה

הִיָּה לָנוּ אוֹצֵר סְמוּי שֶׁל פְּנָאֵי
עֲדִין כְּאוֹר הַבֶּקֶר.
פְּנָאֵי שֶׁל סְפוּרִים, דְּמַעוֹת, נְשִׁיקוֹת
וְחֲגִים.
פְּנָאֵי שֶׁל אִמָּא, סִבְתָּא, וְהַדּוֹדוֹת
יוֹשְׁבוֹת בְּנִחַת בְּסִירָה
שֶׁל זֵיו,
שְׁטוֹת אֵט-אֵט
בְּדוּגִית הַשְּׁלוֹם
עִם הִירְחַ וְעִם הַמְּזֻלוֹת.

קריאה חשופת בתורה (פסיפס)

קהל יעד:

גילאים: מתאים לכל המשפחה, בעיקר נוער ומבוגרים
כמות משתתפים: לא מוגבל
שמירת שבת: מתאים גם לשומרי שבת וגם למי שלא

רקע:

מתוך אמונה כי קריאה בתורה הוא אירוע משותף וחוויתי החלטנו בקהילת פסיפס להוסיף לו פן נוסף, תוך שיתוף כלל החברים בקטעי שיחה במהלך קריאת התורה.

הפעילות:

כנהוג, הקריאה בתורה מחולקת לשבע "עליות", "מפטיר", וקריאת הפטרה. בכל הפסקה של עליה לתורה עוצרים את הקריאה לכמה דקות ועולה נציג או נציגה, חילוני או דתיה ומעבירים חמש דקות של שיחה הקשורה לטקסט שנקרא עכשיו. באופן דומה, ניתן להכניס שיחה קצרה נוספת לפני ההתחלה של הקריאה בהפטרה.

דגשים:

ניתן להזמין את הקהל לקריאה בלבד (לחשב בדיוק באיזה זמן יתחילו) או לעשות הפסקה בתפילה ולקבוע זמן לקריאה. בשבתון של סוף שבוע, הזמן מתארך וכדי שלא יהיו רעבים לארוחת הבוקר, אנחנו עושים הפסקה לאחר הקריאה, אוכלים א. בוקר ואח"כ מי שמעוניין ממשיך במוסף (ניתן לעצור בין הקריאה ובין מוסף). לחילופין, ניתן לעשות את הקידוש / אבוקר בין השחרית לקריאה בתורה (כלומר, מוקדם יותר).

מקורות לאיסוף חומר:

פרויקט 929: www.929.org.il

אתר "דעת" של מכללת הרצוג

אתר אוניברסיטת בר-אילן: www.biu.ac.il/JH/Parasha

אסופת פעילויות השבת של מרק"ם

הרעיון:

מפגש המקביל לזמן תפילת שבת בבוקר ואחריו קידוש משותף למתפללים ולנפגשים

קהל יעד:

- חילונים, דתיים ולכל המעוניין - שאינם נכנסים לתפילה - מבוגרים

חטרה:

מפגש בעל שאר רוח שאינו ההתכנסות של תפילת שחרית ומוסף של שבת. מפגש משותף של המתכנסים לכיבוד ושיח רעים.

תיאור הפעילות:

בשעת תפילת שחרית יתכנס אחת לחודש (שבת מברכים) קהל שבחר לא להשתתף בתפילה המסורתית, ומעוניין בהתכנסות בעלת תוכן ומשמעות, החלפת דעות ושאר רוח. המפגש יונחה ע"י אנשים מתחלפים, בעלי יכולת להנחות קבוצה והעוסקים בתחומים מגוונים ומעשירים בנושאים שונים. המפגש יביא לידי ביטוי את עולמם של המשתתפים ויעודד שאלות, מחשבות והחלפת דעות. חשוב שיהיה צוות אחראי על התכנים, על המנחים, מיקום המפגש או המרחב המשותף. יש לדאוג להתכנסות שתהיה קרובה לבית הכנסת כדי שבזמן זה הילדים יוכלו לשחק יחד ולאפשר לציבור לבחור בין ההתכנסויות השונות. בסיום התפילה והשיח המשותף נפגשים כולם לקידוש שבו ייקחו כולם חלק.

שעת סיפור (אלון)

הרעיון:

מפגש בשבת בבוקר בו מתקיימת פעילות שעת סיפור לילדי הגנים וילדי א-ג. שעת הסיפור מתקיימת בבוקר בשעה קבועה תוך שאיפה להתאים את סיום שעת סיפור לשעת סיום התפילה.

חטרות:

שעת סיפור מייצרת הזדמנויות למפגשים:
- מפגשים של הילדים עם חבריהם ועם שאר ילדי הישוב.
- מפגשים של ההורים שמביאים את הילדים
- מפגשים של מספרי הסיפורים עם הילדים

משך הפעילות: חצי שעה

מקום הפעילות: לילדי הגנים - בג'מבורי היישובי.
לילדי כיתות א-ג בספרייה.

אנו מנסים לגייס מתנדבים מבין התושבים, לאו דווקא מקרב הורי הילדים אלא דווקא תושבים ממיסדי היישוב (שחלקם סבים וסבתות בעצמם), נוער (ילדות מכיתה ו' סיפור סיפור לילדי הגנים), צעירים (סטודנטים) וכו'.

בנוסף, אנחנו מנסים לחבר קהילות שונות ומשתפים את המדרשה (שנמצאת ביישוב) בתורנות הסיפורים. הפעילות נפתחת בהיכרות קצרה ולאחר מכן מספר הסיפורים קורא מספר או מספר על כל נושא שמתחשק לו. הישוב העביר סדנה לכל מי שמעוניין לספר סיפור על ידי מספרת סיפורים מקצועית, שבה נרכשו כלים בסיסיים למספרי סיפורים.

דוגמאות לסיפורים שסופרו:
סיפור על המעפילים (לפני יום העצמאות);
סיפורים של ר' שלמה קרליבך; סיפורים על בעלי חיים מסטודנט חובב חרקים; סיפור על קרקס מבחור שלומד בבית ספר לקרקסנות; ועוד סיפורים רבים, כתובים או נכתבים...
בסיום הפעילות מחולקת לילדים (וגם לחלק מההורים) הכתעה (פופאייס או מטבע שוקולד)

קידוש שבת בבוקר בסיחון "שבת הילדות שלי" (תוכנית "דוקחים שבת ישראלית")

■ קהל יעד:

כל חברי הקהילה

■ מיקום:

מקום סגור ותחום. מקום שיכול להכיל את כמות חברי הקהילה. מקום נייטרלי שכולם ירגישו נוח להגיע אליו - מרחב ציבורי.

■ תיאור הפעילות:

חמישה שולחנות מארחים עליהם מטעמים מסורתיים מחמש עדות/ ארצות מוצא שונות. שולחנות שיביאו איתם זיכרונות ילדות של קידוש שבת בבוקר... השולחנות ערוכים ומסודרים מראש. מלבד האוכל מונחים על השולחנות טקסטים המוסיפים 'טעם ערכי' לאוכל עצמו - ראו טקסטים מצורפים. - שולחן תימני: ג'חנון, ביצים, רסק עגבניות וסחוג. - שולחן אמריקאי: בייגל, 2 סוגים של גבינות שמנת, דג סלמון = לקס. - שולחן עירקי: חציל בטחינה, עמבה, חמוצים. - שולחן אשכנזי: קיגל, חמין פרווה, הרינג וחמוצים. - שולחן טריפוליטאי: טונה מעושנת, פלפל צומה, טשרשי, גבינה מלוחה ומציות. - מטעמים נוספים מתקבלים בברכה על השולחנות. - שתייה: קרה, חמה וחריפה.

■ אופציות נוספות:

הכללת טקסטים שכתבו חברי קהילה מזיכרונות קידוש שבת בבוקר בבית אבא מוסיפה ערך נוסף לקידוש. הם יכולים להיות מונחים על השולחנות בתוך מעמד אנכי שיהיה נוח לקריאה תוך כדי אכילה. משחק 'אפרופו' בנושא: קידוש שבת בבוקר בילדות שלי.....
תאור המשחק: יושבים במעגל ואחד המשתתפים מתחיל לספר על זיכרונות הילדות שלו מקידוש שבת בבוקר. חבר אחר שזה מזכיר לו משהו מזיכרונות ילדותו פותח ואומר: אפרופו אצלנו בבית... וכך כל אחר מוזמן להיכנס לדברי החבר הקודם ולספר על זיכרונותיו.
ציוד נלווה:
הכנת פלטות שבת ומיחם מראש עם שעון שבת.
חמישה שולחנות ומפות בהירות.
כלים חד פעמיים: צלחות, סכו"ם, קסמים, מפיית, כוסות- קר וחם ולשתייה חריפה, כלי הגשה, סכין חדה, פותחן.

בעמודים הבאים מצורפים טקסטים לדוגמה:

■ דג חלוח

עירם של האנשים הקטנים -

"עירם של האנשים הקטנים, שאל תוכה אני מוליך אותך, ידידי הקורא, נמצאת בדיוק בלב ה"תחום" המבורך, שבו יושבו היהודים ראש אל ראש, כמו דגים מלוחים בחבית, וצוו: לפרות ולרבות - ושמה של העיר המהוללת הזאת הוא כתריאלבקה." (שלום עליכם)

■ בייגל

אגדה מספרת שבשנת 1683 בווינה שבאוסטריה, אופה יהודי מקומי רצה להודות למלך פולין שהגן על אנשי כפרו מפני הפולשים התורכים. האופה הכין לחמנייה קשה מיוחדת, בצורת עיגול, בדומה למסלול הרכיבה בגרמניה וכך הנציח את המקום האהוב על מלכו. הבייגל הפך להיות נפוץ מאד בפולין והגיע גם לרוסיה, שם הוא נקרא בובליקי. כאשר הגיעו היהודים, המזרח אירופאים לאמריקה בסוף המאה ה-19, הם הביאו איתם את הבייגל. השורשים של הבייגל באמריקה התמסדו בניו יורק בשנים 1910-1915 עם הקמת ארגון "אופי הבייגל המקומי" אשר החליטו שהחברות בארגון זה תעבור בירושה בלבד. אפייה מקצועית של הבייגל דורשת ידיעת דרך האפייה ולכן הבנים של האופים למדו את המלאכה במשך חודשים. העבודה הייתה איטית וקשה, הרווח היה נמוך, קופסא של 64 בייגל נמכרה ב-19 סנט. באמצע שנות החמישים החלו להתפשט ברחבי ארה"ב מאפיות של הבייגל. ב-1960 דן תומפסון המציא את המכונה הראשונה לאפיית בייגל.

■ ג'חנן

ג'חנן במקורו הוא מהעיר עדן שבתימן. בעדן נהגו להכינו מתקתק יותר, תוך שימוש בסמנה (חמאה מזוקקת), ולאכלו עם תוספת של חלבה או סוכר ולא עם עגבניות מרוסקות. במקור הג'חנן נעשה כמעט תמיד מקמח מלא ולא לבן היות שקמח לבן טרם היה נפוץ כמו שהוא היום. באופן מסורתי מכינים את הג'חנן בערב שבת, במקרה זה הוא נאכל כארוחת בוקר משביעה של שבת. אולם מקובל לאכול את הג'חנן במהלך כל השבוע. במטבח הישראלי יש המכינים את הג'חנן בסיר החמין. את הג'חנן מקובל לאכול בתוספת של עגבניות מרוסקות טריות, ממרח חריף כגון סחוג וביצה קשה חומה המבושלת בסיר יחד עם הג'חנן.

■ חמין- צ'ולנט / חשה נקש

עשירים. כן נהוג היה באותם שנים לקחת את סיר החמין ל"תנור" השכונתי.

אשה-אשה והסיר בידה היו מגיעות לתנור, הן נתנו בסיר סימנים, כגון: סרט צבעוני או פיסת בד כדי שיזהו את הסיר בבואן לקחתו.

הבעלים של התנור היה מבעיר אש בגזרי עצים שהפכו לגחלים לזהטות. יש וקרו תקלות לעיתים החמין נחרך ולא נשאר ממנו זכר. לכן היו נשים שהורו לבעלי התנור היכן להניח את הסיר שלהם.

לעיתים, למרות כל הסימנים שהיו על הסירים-נפלו טעויות, בן משפחה שנשלח להביא את הסיר מן התנור חזר הביתה עם סיר של משפחה אחרת. אם החמין היה ערב לחיכם של בני המשפחה-מה טוב, ואם לא... גורלו של בן המשפחה שטעה היה רע ומר. ואשר לטעמו של החמין נפוצה האימרה: כשמכניי סים חמין ביום שישי לתנור אין יודעים כיצד יצא ביום השבת.

עורכי הדין אמצו אימרה זו כי חששו ששולחיהם יטילו בהם אשמה. במקרה שלא יזכו בדין.

ולסיום ציטוט מספר "אורחות צדיקים" דף ז':

"לעושה תבשיל, וצריך ירק ובשר ומים ומלח ופילפ" לין וכל אלו המינים צריך לקח מכל אחד כשעור, מזה מעט ומזה הרבה. אם ימעט הבשר, יהיה רזה ואם ירבה מלח, לא יהיה נאכל מחמת מלחו. וכן כולם, אם ימעט במה שצריך הרבה וירבה במה שצריך מעט, יהא המאכל מקולקל אבל הבקי אשר ייקח מכל אחד משקל הראוי, אז יהא המאכל ערב ומתוק לאוכליו".

בקהילות ישראל נהוג להכין תבשיל מיוחד לשבת הקרוי חמין בפי עדות המזרח וצ'ולנט בפי האשכנזים. החמין הפך לאחד המאפיינים המובהקים של שבת, הפיוטים והזמירות ובעדות המזרח שירת "הבקשות" לבישול החמין היו מתכונים שונים - כל עדה והחמין שלה.

אמי נהגה לבשל חמין עם שעועית לבנה או חומס, לחמין הוכנסה שקית מבד כותנה שמולאה באורז, בשר קצוץ, פטרוזיליה, בצל ותבלינים.

צידה הפתוח של השקית הודק בחוט תפירת יד כמו כן הכינה אמי קציצות מעיסה של לחם שהושרה במים, בשר קצוץ, בצל, פטרוזיליה ותבלינים הקציצות טוגנו והוכנסו אליהן לחמין. נהוג היה להוסיף לחמין ביצים רתוחות (ומכאן השם "וובוס חמינדוס") וכן תפוחי אדמה. בקרב עדות המזרח יש המכנינים את החמין מחיטה ואילו בקרב האשכנזים נהוג להוסיף לשעועית הלבנה גריסים.

יש המוסיפים לחמין מעיים הממולאים באורז אצל עדות המזרח, בעוד שאצל האשכנזים ממלאים את המעיים בקמח.

בעדה הפרסית יש חמין מיוחד הקרוי "כולו ביבי" המכיל שעועית אדומה, בשר שמן, אורז וירקות כגון: לפת כרוב וקולרבי חמין הוכן גם מקישואים שרוקנו את תוכנם והם מולאו באורז ובבשר. מאכל זה נקרא "קוסה מחשי". וכן מעלי כרוב ממולאים באורז ובשר הנקרא "יפרק".

בעבר היו ברב הבתים פתילות ששמשו לבישול, לאחר הבישול הראשוני שמו את סיר החמין על פתיליה מכניסת השבת ועד סעודת השבת, עם חזרת הגברים מבית הכנסת.

כדי לשמור על החום, כוסה הסיר במגבת עבה או בכרית.

החמין התבשל באיטיות בחום נמוך וכל הטעמים של המרכיבים השונים נטמעו זה בזה, הפיגו ריח וטעם

■ קוגל של שלום בית

בעל ואישה באו לרבי ישראל מקוזניץ (המגיד מקוזניץ, 1737-1814). הם הסתכסכו והבעל חפץ לגרש את אשתו....
כשנשאל מדוע, התלונן הגבר: "אשתי מכינה כל שבוע פשטידה (קוגל) טעימה לשבת. אני כל כך אוהב את הפשטידה הזו! כל השבוע אני טורח ועמל רק בשביל הפשטידה! כשאני רק חושב על הפשטידה, פי מתחיל להזיל ריר.....
אבל ראה מה אשתי עושה לי? היא מענה אותי. אתה חושב שאחרי שאני אומר את הקידוש אקבל את הפשטידה? בשום פנים ואופן לא! קודם היא מגישה את הדגים. אחר-כך את המרק. אחר-כך עוף ותפוחי אדמה. ורק כשבטני מלאה ואני לא מסוגל לאכול ולו נגיסה אחת נוספת, היא מביאה את הפשטידה! האם אינך חושב שעליי לגרש אותה?
האישה מיהרה להשיב: "ראה מה בעלי עושה לי! אמי המנוחה עליה השלום, הייתה מגישה את הפשטידה רק בסיום הסעודה.
כיצד אוכל להפר ממנהג אמא?
המגיד מקוזניץ הציע בעדינות להכין מעתה ואילך שתי פשטידות. את האחת יאכלו בני הזוג מיד לאחר הקידוש, ואילו האחרת תוגש בסוף הסעודה, כמנהג האישה.
בני הזוג יצאו שמחים ומרוצים.
מאותו היום ואילך, היו מגישים על שולחנו של המגיד מקוזניץ שתי פשטידות. האחת לאחר הקידוש, והשנייה בתום הסעודה. את הפשטידה הראשונה היו מכנים "קוגל של שלום בית", על-שום המעשה.....

■ הרעיון:

טיול קהילתי משותף סמוך לישוב / למקום בו מתבצעת השבת

■ מטרה:

גיבוש קהילתי, שמייצר גם הזדמנויות להיכרות אחרת בתוך הקהילה.

■ קהל יעד:

כל הגילאים.

ניתן לתכנן טיול משותף לכל הקהילה, וניתן לתכנן טיול המיועד למשפחות שאינן שומרות הלכה.

■ הפעילות:

טיול רגלי מודרך ומאורגן, שבמהלכו עוצרים בשלוש / ארבע נקודות הפסקה לשיחה ולימוד משותפים.

בכל עצירה ניתן להעלות סוגיות קהילתיות. ניתן לקרוא (או לשיר!) שירים יפים. ניתן ללמוד טקסט. יש להכין את תוכן העצירות מראש, ולתכנן מקומות מתאימים בטיול לעצירה.

להכין מדריכים (אפשר להיעזר בבני נוער בקהילה) שתפקידם להעסיק את הילדים הקטנים בזמן שהגדולים לומדים. להכין תוכנית או משחקים מראש.

■ דגשים:

להכין מראש ולקחת טקסטים וציוד שנוחץ להפעלה.

חשוב מאוד לעשות סיור מכין לקראת הטיול, בטווח זמן סמוך לטיול, על מנת להכיר את מצבו העדכני של המסלול.

מרחק הטיול:

שומרי הלכה נוהגים שלא לחרוג מתחום שבת הסמוך לישוב. טיול משותף לשומרי הלכה ולאילו שאינם יהיה בתוך תחום השבת (יש לברר מהו תחום זה בשלב תכנון הטיול). טיול המיועד למשפחות שאינן שומרות שבת כהלכתה אינו מוגבל לטווח גיאוגרפי זה. (ראו עוד בשער השלישי, עמ' 58-56)

זמני היציאה לטיול והחזרה ממנו:

בקרב המשפחות שומרות ההלכה ישנם רבים הנוהגים ללכת לבית הכנסת בשעות הבוקר, ולסיים לקראת זמן הקידוש או ארוחת הצהריים. אם רוצים שהטיול יהיה משותף לכלל הקהילה, יש לתכנן את שעת היציאה והחזרה בהתאם ליתר הפעילויות בל"ז השבת. למשל: לצאת אחרי התפילה ולחזור לארוחת צהריים, או לקיים ארוחת צהריים במסגרת הטיול. טיול המיועד למשפחות שאינן שומרות שבת הוא גמיש יותר מבחינת שעות היציאה והחזרה.

מזון ומשקה

בר'יה (התנועה הירושלמית)

■ הרעיון:

פעילות שבת במרחב ציבורי שפונה לקהל של משפחות צעירות, דתיים וחילונים, בירושלים.

■ אופי הפעילות:

מגוון פינות פעילות הפונות לגילאים שונים ולאורחות חיים שונים: הופעות של ליצן ו/או קוסם, ליטוף חיות ועוד
פיקניק
פינות איפור
פינות יצירה
בועות סבון ענקיות

פרטים נוספים על האירועים ניתן למצוא באתר התנועה הירושלמית וכן בפייסבוק.

* מנכ"לית התנועה הירושלמית היתה בין אנשי העשייה שאיתם נפגשו משתתפי סדרת "רוקמים שבת ישראלית", והקבוצה קיימה איתה שיחה פורה על מודל הפעילות הזה.

התנועה הירושלמית
אנשים ירושלים קדי

התנועה הירושלמית מזמינה אתכם ל:
בר'יה מזמין אתכם להביא מחצלות, סלסלות פיקניק ומצב רוח טוב

בר'יה
יוצאים החוצה!

הכניסה חופשית

משפחות ירושלמיות נפגשות בשבת
בר'יה מזמין אתכם להביא מחצלות, סלסלות פיקניק ומצב רוח טוב

ארנונה הצעירה | 23.5.15 | 10:00-13:00

טיילת רות ברעם

ארנונה הצעירה
טיילת רות ברעם

- דוכני יצירה עם בועות סבון
- ליצן מטריף והופעה
- פינת ליטוף חזי

www.yerushalmit.org.il

WJA Federation of New York

LEICHTAG

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

הכניסה
חופשית!

יוצאים
החוצה!

בר'לה

משפחות ירושלמיות נפגשות בשבת
בר'לה מזמין אתכם להביא מחצלות, סלסלות פיקניק ומצב רוח טוב

בית הכרם | 9.5.15 | 9:00-12:00

גן שחר (ליד בי"ס דרוור)

קוסם מארץ עוז

דוכני יצירה

הפנינג משפחות

מאפרת פנים
מקצועית

■ הרעיון:

פעילות שבת הפונה לקהל חילוני מכל הגילאים, מעירים, משפחות צעירות ומבוגרים בירושלים - כחלק ממכלול פעילויות שבת הפונה לציבורים שונים ומגוונים.

■ רקע:

ירו-שלם, הקואליציה למען ירושלים מרובת גוונים, מורכבת מעשרות פעילים וארגוני חברה אזרחית בירושלים, ופועלת לחיזוק צביון מרובה הגוונים של ירושלים בכלל והשכונות הפלורליסטיות בה בפרט, בדרכים שונות. השבת במרחב הציבורי היא אחת הדרכים בה בחרה הקואליציה לפעול לחיזוק ציביונה של העיר.

"השבת שלנו" היא חלק ממיזם השבתות של הקואליציה. המיזם פועל לתמוך, לפרסם ולקדם פעילויות תרבות, רוח ופנאי בסופי שבוע בשיתוף פעולה עם ארגונים שונים במהלך כל השנה, וגם ליזום אירועים בשבת במרחב הציבורי. המיזם פועל מתוך הבנה כי אתגר צביונה מרובה הגוונים של ירושלים, בא לידי ביטוי מובהק בסוגיית פני השבת בעיר, וכי השבת היא מרחב נהדר לצמיחת כוחות ועוצמות זהותיות-קהילתיות בכל שכונות העיר.

מיזם השבתות פועל להשבת והנגשת השבת כמרחב לעניין ולהשראה לציבור הירושלמי כולו, ולפיתוח וקידום יוזמות שונות לציבור הירושלמי המגוון בכל שכונות העיר הפלורליסטיות.

פרטים נוספים על האירועים ניתן למצוא [באתר הקואליציה](#) וכן [בפייסבוק](#).

■ אופי הפעילות:

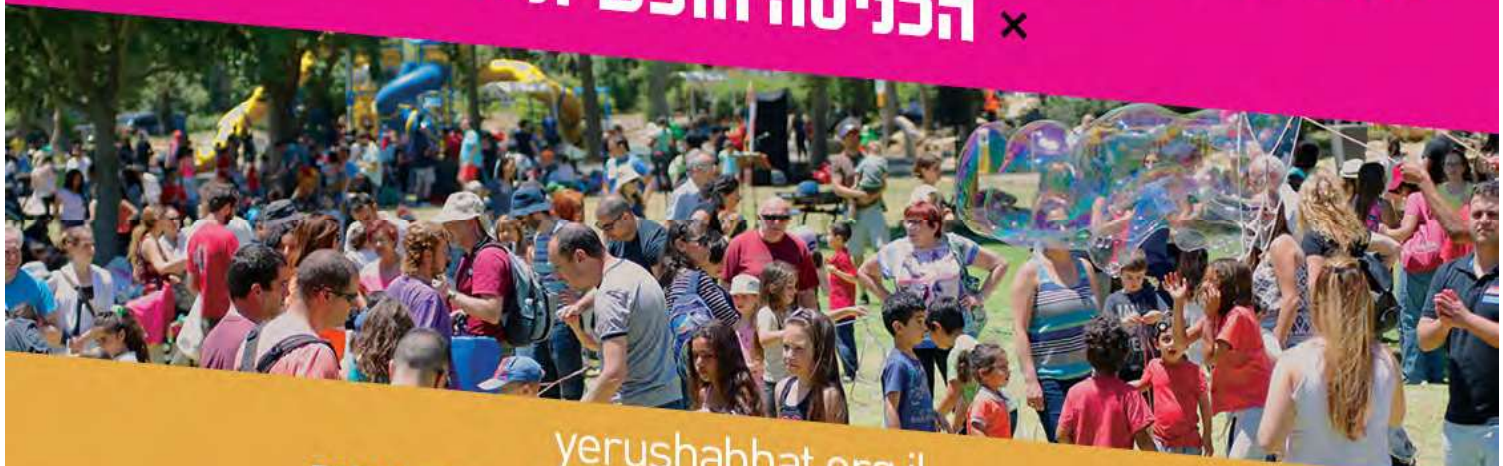
- אירוע במרחב הציבורי הכולל מגוון פעילויות הפונות לגילאים שונים:
- מפגש עם א/נשי רוח (למשל הסופרת עדנה מזי"א בשעת סיפור לילדים)
- מופע שירי אריק איינשטיין / שירי משוררים לכל המשפחה
- מופעי מזיקה / שירה בציבור
- מופע כלי הקשה ומזיקת עולם עם לירון מיוחס
- שעת סיפור תיאטרלית
- סדנת תיפוף וכלי הקשה
- הרקדה
- משחקי ילדות לגדולים ולקטנים
- סדנאות יצירה
- מספרי סיפורים

× השבת שלנו: × × חגיגת שבת ירושלמית! ×

27.06.15, 16:00-19:00,
טיילת ארמון הנציב (רח' ינובסקי)

- × מופע כלי הקשה ומוסיקת עולם עם לידון מיוחס
- × שעת סיפור תיאטרלית × סדנת תיפוף וכלי הקשה
- × משחקי ילדות לגדולים ולקטנים × סדנאות יצירה ועוד הפתעות

× הכניסה חופשית ×

ירושלם הקואליצייה למען ירושלים מרובת גוונים
yerushabbat.org.il

איך תגיעו לאירוע? הסעה של **עבוס** תצא מהשכונות ברחבי העיר לאירוע
 ההרשמה מראש: info@yeru-shalem.org
 נקבו אחר הפרסומים בפייסבוק!

שבת אחרי הצהריים

כך סיפר לי חבר קרוב, כשישבנו אצלו בסלון בשעת בין-ערביים בשבת ירושלמית אביבית:

"יש לי מכר אחד, ברסלבר חייכן וטוב-מזג, שיש לו מנהג: בשבת אחר הצהריים, כשהמיחם כבר בקושי סוחב והמים פושרים או במקרה הטוב חמימים, הוא ניגש למטבח ומכין לעצמו קפה שחור. עם כל הגרגירים שלא נמסו הוא לוקח לגימה בכוונה גדולה, ואז, בשפם וזקן מנוקדים בשחור, הוא מחייך ונאנח אנחה גדולה: "אחחח, קפה של שבת. זאת סגולה!"

סעודה שלישית (תוכנית "רוקחים שבת ישראלית")

זמן סעודה שלישית הוא בין הדמדומים, אחרי מנוחת השבת ולפני יציאתה. זמן שמזמין לתת מקום לנפש ולרוח ולהיפרד מן השבת בהדרגה.

קהל יעד:

דתיים וחילוניים.
מבוגרים ונוער

ישיבה:

סביב שולחן ארוך עם כיבוד קל או במעגל.

תיאור הפעילות:

המנחה יוביל וישלב בין שירי שבת שקטים ו/או שירי חול שקטים (בהתאם לאוכלוסיית היעד) לבין סיפורים חסידיים קצרים או קטעי סיפור לסירוגין. תוך כדי הקראת הסיפורים יעשו אתנחתות יזומות שיאפשרו לאנשים להגיב ולהתייחס. במידה וזה סיפור אחד שמחולק לחלקים אפשר גם לשער מה הלאה.... (אפשר גם לבחור סיפורי עמים-שוב תלוי בקהל). נסיים את הפעילות בשיר או בניגון מתאימים.

מומלץ ללוות את הפעילות בשתייה חריפה (במידה).

קישורים לסיפורים חסידיים: [כאן](#) וגם [כאן](#)
וכמובן, עוד המון סיפורים במרחק מקש ...

מפגשבת אחד הצהריים בפארק (יחד מודיעין)

■ מטרת הפעילות:

לאפשר הזדמנות למפגש קליל שנעשה כחלק מפעילות רגילה של משפחות - יציאה לפארק בשבת אחרי הצהריים. זו פעילות קלה: קלה להכנה, קלה לביצוע, קלה למשתתפים. חשוב לשמור על הקלות, כדי לאפשר מספר מפגשים במשך השנה.

■ קהל יעד:

משפחות הקהילה עם ילדים.
יכול להתאים במיוחד להיכרות של משפחות חדשות עם משפחות ותיקות.

■ ציוד:

לקביעת טריטוריה - דגל עם לוגו הקהילה, מחצלות.
חולצות למפעילים
פרסים לילדים (בועות סבון, מתנות קטנות)
שכל משפחה תביא אוכל לעצמה לפיקניק משותף

■ מהלך הפעילות:

התכנסות בשעה מוסכמת מראש. דברי פתיחה, ואז מספר משחקי היכרות קלילים.
משחקי היכרות מומלצים: מעגלי שמות (אפשר עם זריקת כדור). להסתדר לפי א-ב שם משפחה.
להסתדר לפי כיתה (או גיל). להסתדר לפי גובה. השניים האחרונים מאפשרים לפרק ולערבב את המשפחות.
אם הקבוצה גדולה, ובתנאי שיש מספיק מפעילים, ניתן לפצל את הקבוצה לילדים ומבוגרים לחוד. במקרה כזה יש להתאים את הפעילות לקבוצה.
משחקי תחרויות עם פרסים קטנים: שאלות טריוויה על הקהילה ובכלל. משימות לילדים (לבנות פירמידה או לעמוד כמה שיותר זמן על רגל אחת).
משחק הרכבת שיר: מכינים מראש משפטים גזורים מתוך שיר ידוע. כל אחד / כל משפחה מקבלת שורה מהשיר. כולם יחד צריכים להרכיב את השיר, כאשר ביחד צריכים למצוא מה השורה הבאה, ומי שמחזיק בשורה קורא "לי יש" ומניח את השורה במרכז. טיפ: ניתן לאפשר למעגל להתפרק למהומה מבוקרת.
סיום בחלוקת בועות סבון.
המשך בפיקניק משותף, והתפזרות למשחק חופשי בפארק תוך הכוונה של הילדים לשחק יחד.

■ דגשים:

מספר משפחות: בין עשר לעשרים משפחות. אם יש פחות, מומלץ לא לפצל לילדים ומבוגרים אלא לפעול כמשפחות. אם יש יותר כדאי לחשוב על ביצול כי משחקי ההיכרות יהיו ארוכים מדי.

משפחות חדשות: מומלץ לקיים מאמץ מקדים, לטלפן למשפחות חדשות ולהזמין אותן במיוחד.

זמן: המועד המומלץ הוא שבת אחה"צ. יש לקבוע שעה מאוחרת מספיק שבה כבר לא חם (בקיץ) אך לא מאוחרת מדי לילדים הקטנים שצריכים לחזור הביתה.

טריטוריה: בגלל שמדובר בפעילות של איסוף אנשים ומשפחות כדי לאפשר להם אינטראקציה והיכרות, חשוב להגדיר מקום פיזי בפארק שבו תתקיים הפעילות. המקום יסומן על ידי שלט או דגל עם לוגו הקהילה, וכן על ידי מחצלות שאותן יביאו המשפחות עצמן (יש לדאוג מראש שיביאו). המחצלות "מזמינות" את המשפחות לשבת יחד.

מפעילים: מומלץ להלביש את המפעילים בחולצות פעילות (להדפיס מספר חולצות מראש), כדי לאפשר לכל מי שצריך עזרה לזהות אותם ולהזמין לפנות אליהם. טיפ: ההדפסה צריכה להיות מלפנים, משום שהמפעילים עומדים עם הפנים למשתתפים.

פעילות: לא יותר מארבעים וחמש דקות ברוטו. לא יותר מחצי שעה משחקים.

אוכל לפיקניק: מומלץ שכל משפחה תביא איתה כיבוד לעצמה. הישיבה המשותפת לפיקניק תעשה את שאר העבודה.

"נפגש" בפארק - נפגשים עם השכנים ביחד!

מועד שבת 9/5/15 כ' אייר בשעה 17:00

איפה? בפארק הקרוב למקום מגורכם מתוך הרשימה

מה בתכנית? פעילויות וביולי בצוותא...

מה להביא? מחצלת, מחזקי חוץ לילדים, אוכל לבני המשפחה

רשימת הפארקים:

1. בזכנו - פארק החבלים.
2. קיירד - פארק המגלשות הגבוהות, רחוב אבני החושן
3. כרמים ונביאים - פארק היצולות
4. החלים ומליב - פארק הדגים
5. מגינים, נביאים, והפרחים - פארק המגלשות היוזקות. ניתן יהיה החזיקי לבנים אסוף

ניפגש

ניתן ליצור קשר עם נומה איל, סמית יהושע, רמי תמם, יוכי גלבע, רגית
המינסקי ויוחאי שרון

"אנחנו שוכנים יש אנחנו כל השנה" לאה נאור

אסופת
פעילויות
השבת
של מרק"ם

פעילות ליחוד:

"דוד, מלך ישראל, חי וקיים - בתנ"ך ובזמרו הישראלי" (פסיפס)

■ החשימה:

כל קבוצה תקבל זמר. על חברי הקבוצה:

1. למצוא את הטקסט התנ"כי לזמר.
 2. להשוות את הזמר והמקור התנ"כי.
 3. לדון על השאלות:
- מה משותף ושונה בין השיר והטקסט?
 - מה "הפרשנות" של השיר לטקסט המקראי?
 - 4. להציג את הסיפור/התובנות דרך דרמה, חידון, שיחה או כל דרך אחרת. (עד 5 דקות לקבוצה).

■ תולדות דוד המלך

1. שמואל א, פרק ט"ז
- משיחת דוד למלך על יד שמואל. פסוק מרכזי: ט"ז, י: "ויבאיהו והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי ויאמר קום משחהו כי זה הוא"
2. שמואל א פרק י"ז
- דוד מנצח את גולית בקרב. פסוקים מרכזיים: י"ז, נ: "ויחזק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן ויך את הפלשתי וימתיהו וחרב אין ביד דוד"
- י"ח, ז: "ותענינה הנשים המשחקות ותאמרן הכה שאול באלפיו ודוד ברבבתיו"
3. שמואל א, פרק י"ח דוד בחצר המלך שאול.
4. שמואל א, פרקים י"ט - כ הקשר בין דוד ליונתן בן שאול. פסוקים מרכזיים: י"ט, א: "וידבר שאול אל יונתן בנו ואל כל עבדיו להמית את דוד ויהונתן בן שאול חפץ בדוד מאד"
- כ, מ"א: "הנער בא ודוד קם מאצל הנגב ויפל לאפיו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש את רעהו ויבכו איש את רעהו עד דוד הגדיל"
5. שמואל א, פרקים כ"א - כ"ו
- דוד בבורחו מפני שאול. פסוק מרכזי: כ"ד, ד: "ויאמרו אנשי דוד אליו הנה היום אשר אמר ה' אליך הנה אנכי נתן את אביך בידך ועשית לו כאשר יטב בעיניך, ויקם דוד ויכרת את כנף המעיל אשר לשאול בלט"
6. שמואל ב, פרק ב-ד דוד מולך לאחר מות שאול ביהודה במשך 7 שנים. פסוקים מרכזיים: ב, ד: "ויבאו אנשי יהודה וימשחו שם את דוד למלך על יהודה..."
- ה, ג: "ויבאו כל זקני ישראל אל המלך חברונה ויכרת להם מלך דוד ברית בחברון לפני ה' וימשחו את דוד למלך על ישראל"
7. שמואל ב, פרק ה
- כיבושי ירושלים והפיכתה לבירה.
8. שמואל ב פרק ו-ז העלאת ארון הברית לעיר דוד ואסור על דוד לבנות מקדש.
9. שמואל ב, פרק י"א-י"ב פרשת דוד ובת שבע.
10. שמואל ב, י"ג - י"ט מעללי בני דוד: אונס תמר, רצח אמנון ומרד אבשלום בדוד אביו
11. שמואל ב, כ"ד מפקד העם והמגפה בזמן דוד
12. שמואל ב, כ"ז (ובדברי הימים א יא) גיבורי דוד (כולל הסיפור על שלשה גיבורים)
13. מלכים א, פרק א - מרד אדוניה בדוד אביו ומינוי שלמה למלך ממשיך
14. מלכים א, פרק ב - צוואת דוד לשלמה ומותו
- פסוק מרכזי: ב, י"א: "והימים אשר מלך דוד על ישראל ארבעים שנה, בחברון מלך שבע שנים ובירושלם מלך שלשים ושלוש שנים"

■ שירים:

- דוד ויהונתן** / מילים: יהונתן גפן, לחן: דני ליטני
- מים לדוד המלך** / מילים ולחן: עקיבא נוף
- למה צחקה מיכל** / מילים ולחן: נעמי שמר
- אוריה החיתי** / מילים: יהונתן גפן, לחן: שלום חנוך
- אבשלום** / מילים: רות חשמן, לחן: יאיר קלינגר
- דוד הצעיר** / יהודה עמיחי
- וחרב אין ביד דוד** / מילים ולחן: דרורה חבקין
- גוליית** / מילים: אלון אוליארצ'יק ודני סנדרסון, לחן: דני סנדרסון
- כינור דוד** / מילים: אביהו מדינה, לחן: אביהו מדינה ויהודה בדיחי
- דוד ושאל** / מילים ולחן: אהוד בנאי

לקראת צאת השבת

**הבדלה
(תוכנית "דוקחים שבת ישראלית")**

■ קהל יעד:

כל הקהילה. כל המשפחה.

■ מטרה:

הוצאת השבת באופן חווייתי ונינוח.

■ תיאור:

התכנסות כשעה לפני יציאת השבת לפרידה מן השבת בדרך חברתית ונינוחה. דיבור בנושא הבדלה: ההבדל בין קודש לחול ומה אני שומר מהשבת שלי או מהקודש שלי אל תוך ימי החול. את המחשבות ניתן להשאיר לשירה. ראשית ניתן לשיר את ההבדלה על פי הטקסט המסורתי שלה במנגינת קרליבך. [\(כאן\)](#) השירה משותפת בליווי כלי נגינה, כגיטרה, חלילית, דרבוקה או כל כלי העולה על הדמיון. לזכור להוסיף נרות לטקס ולאווירה ובשמים שניתן להעביר בין כל המשתתפים. בהמשך ניתן לשיר שירים עם טקסטים עבריים, בעלי משמעות עם התכוונות לימים הבאים כמו השיר "הימים שעוד נכוננו לנו" של עידית פראנק ובלחן של חנן יובל. [\(כאן\)](#)

■ בנווטים:

ניתן להוסיף לקהל רחב או לקהילה קטנה סוג של אטרקציה, פעילות חווייתית למשפחה, ולקשר זאת אל תחילת הנושא "מה אני לוקח איתי מהשבת שלי אל החול".
הפעילות: כל משפחה מפריחה פנס נייר סיני, וכל אחד מאחל בלב או בקול את בקשותיו/איחוליו.
השמיים מתמלאים באורות צבעוניים שעולים, מתרחקים ונעלמים.
לתשומת לב: ההדלקה לוקחת כמה דקות, דורשת זהירות וסבלנות
אפשרות נוספת: בעת ביצוע ההבדלה והדלקת הנר ("בורא מאורי האש"), ניתן לחלק לילדים ולמבוגרים זיקוקי ניצוצות המוחזקים ביד. זה מוסיף חגיגות, שמחה והתרגשות, וגם משתף יותר אנשים. רק צריך להיזהר בעת ההדלקה ולהיזהר על שיער, בגדים וכדומה.

ריקודי עם במוצ"ש אחרי הבדלה (תוכנית "דוקחים שבת ישראלית")

■ קהל יעד:

- מתאים לכל המשפחה (ילדים מסביבות כיתה א' ומעלה)
- מתאים גם לשומרי הלכה וגם למי שלא

מוצאי שבת הוא זמן שעלול להביא איתו תחושה עכורה של יציאה מאווירת השבת וחזרה לעיסוקי השבוע, אבל הוא גם עשוי להיות זמן עם אנרגיה מיוחדת. ההבדלה המוזיקלית מכניסה את המשתתפים למצב רוח מוזיקלי, ויש מקומות רבים שבהם נהוג לפצוח במעגלי ריקוד ("אליהו הנביא, אליהו התשבי"...) מיד בתום ההבדלה. ההצעה כאן היא לנצל את אותה אנרגיה, ולהעצים אותה, באמצעות ריקודי עם.

■ ציוד נדרש:

- מערכת הגברה
- מישהו/י שידוע/ת ללמד צעדי ריקוד
- רחבה (בחוץ/בפנים בהתאם לעונות השנה) שניתן לעשות בה מעגלים גדולים

■ דגשים:

יש לתת את הדעת על שאלת הריקודים המעורבים, ולשים לב אם יש אנשים בקהילה שזה מפריע להם. במידה שכן, ניתן לנסות לייצר פתרונות מקומיים כגון מעגל נפרד וכדומה.

הקרנת סרט במוצ"ש (תוכנית "דוקחים שבת ישראלית")

■ קהל יעד:

- מתאים לכל המשפחה
- מתאים גם לשומרי הלכה וגם למי שלא

■ הרעיון:

עושים הבדלה משותפת ומיד אחריה מקרינים סרט. (אפשר גם בלי הבדלה)

■ ציוד:

- מקרן + קיר או משטח להקרין עליו
- רמקול
- אפשר לפנק: פופקורן / כיבוד אחר

שער שלישי

שער שלישי : מורכבויות קהילתיות ותהליכים קהילתיים

הבחירה להתמודד עם אתגרים אלו, לצמוח מהם, ולהצמיח מהם חברה בריאה יותר, היא המאפיינת את חברי הקהילות המעורבות.

בשער זה נדון בצדדים שונים של המורכבויות הקהילתיות הללו.

הפרק הראשון דן במורכבויות הנובעות מהרצון לתת ביטוי למגוון אורחות החיים היהודיים בקהילות. בהקשר של פעילויות שבת משותפות, הדבר נוגע במיוחד לנורמות של פעילות בשבת (הלכות שבת עבור שומרי המצוות) ולנורמות הקשורות לסעודות (הלכות כשרות עבור שומרי המצוות).

הפרק השני עוסק במנגנונים קהילתיים לעשייה משותפת.

הקהילות המעורבות עונות על צורך משמעותי וממלאות תפקיד חשוב בחברה הישראלית. אנו חיים בחברה שנעה בין תקופות של קיטוב לבין ניסיונות להגביר את האחדות, ההבנה והאחוה בעם. קהילות החיים המעורבות מאפשרות לדתיים ולחילונים לחיות ולגדל את ילדיהם בצורה שאינה מופרדת ונבדלת, וכך הם לומדים להכיר אנשים בעלי השקפות עולם ואורחות חיים שונים משלהם. זהו צעד חינוכי וחברתי חשוב ביותר לכיוון של הנמכת המחיצות בחברה, ונראה שהכרת 'אחר' מסוג אחד מביאה איתה גם פתיחות ל'אחרים' מסוגים נוספים. עם זאת, הבחירה לחיות ביחד מביאה איתה אתגרים הנובעים מכך שכל צד אינו מבקש לטשטש או לאבד את מאפייניו הייחודיים.

מתן ביטוי למגוון אורחות החיים היהודיים

הנחה סבירה היא שפעילות שאינה שומרת הלכה אינה יכולה להיחשב כפעילות הפונה לכלל הקהילה, אך יתכן שהקהילה תחליט שיש בהחלט מקום לפעילות שאינה שומרת הלכה המיועדת לציבור החופשי, למשל במקביל לפעילויות אחרות המתאימות לשומרי הלכה. מגוון מודלים נוסו עד כה בפעילויות של הקהילות המעורבות, ובחלק מהמקומות מתקיימת פעילות חילונית מקבילה לתפילה. פעילות כזו יכולה להיות בעלת תכנים חילוניים (כגון תכני רוח כלליים או יהודיים, תרבות ועוד) ובחלק מהמקומות היא משקפת אורח חיים חילוני, כלומר אינה שומרת שבת כהלכתה - זה יכול לכלול פינות יצירה לילדים, נגינה ושירה, ועוד. בחשיבותה של השבת (לגונוניה) הכירו הוגים יהודיים מכל קצווי הקשת:

"מי שמרגיש בלבו קשר אמתי עם חיי האומה בכל הדורות, הוא לא יוכל בשום אופן - אפילו אם אינו מודה לא בעולם הבא ולא במדינת היהודים - לציין לו מציאות עם ישראל בלי 'שבת מלכתא'. אפשר לאמור בלי שום הפרזה, כי יותר משישי ראל שמרו את השבת שמרה השבת אותם, ולולא היא שהחזיר רה להם את 'נשמתם' וחדשה את חיי רוחם בכל שבוע, היו התלאות של 'ימי המעשה' מושכות אותם יותר ויותר כלפי מטה."

(אחד העם, "שבת וציוניות")

מובילי הפעילויות הקהילתיות בשבת צריכים לתת את הדעת לצרכים המגוונים של חברי הקהילה, המקיימים אורחות חיים שונים. ללא התאמה של הפעילויות לאורחות החיים הללו לא תיתכן פעילות משותפת, וללא הכרה בצרכים וברצונות השונים לא תיתכן תחושת שותפות לאורך זמן.

בעמודים הבאים יוזכרו בקווים כלליים היבטים של שמירת הלכה החשובים לשם יצירת מרחב פעילויות שבו שומרי המצוות יוכלו להשתתף. אך התמקדות לאורך זמן אך ורק בהקפדה על התנאים הללו עלולה להביא למצב שבו דווקא אלו שהשבת שלהם מוגדרת על ידי קריטריונים אחרים מאשר ההלכה מרגישים לא בנוח בפעילויות: הם עשויים להרגיש שתמיד הם אלו שצריכים להתפשר, או שאין בפעילויות הכרה מלאה וביטוי לאורחות החיים היהודיים שלהם.

עצם שאלת ההכרה באורחות חיים יהודיים שאינם הלכתיים היא שאלה מאתגרת עבור חלק משומרי ההלכה: חלקם מוכנים להכיר באורח חיים שכזה, בעוד שאחרים אינם מוכנים לעשות זאת, ומרגישים שמתן אפשרות לקיום פעילות שאינה שומרת הלכה במסגרת פעילות קהילתית רחבה יותר הוא צעד בעייתי. בעינינו זו שיחה חשובה עבור הקהילות המעורבות, שראוי שתתקיים במלוא הרצינות. יש בה שיקולים כבדי משקל לכאן ולכאן, ולכל אחת מהאפשרויות בה ישנן משמעויות נרחבות.

כמו כן, ישנם תחומים נוספים הקשורים בהלכות שבת, העשויים להגביל את האוכלוסיה המקיימת אורח חיים הלכתי:

שימוש בחשמל, כלי נגינה, חומרי יצירה ועוד; גבול עירוב ותחום שבת;

ענייני כשרות הקשורים לשבת.

לכל קהילה המנהגים שלה, ולכל פרט בקהילה מידת ההקפדה שלו. ניתן להסתייע בספרות ההלכתית או בבעלי ידע וסמכות לעניינים אלה.

מומלץ לעיין ב"לקסיקון דיני שבת" שנכתב ע"י הרב בני לאו ומופיע ב"ממך אליך: ספר השבת", עמ' 419-422, וכן תוכלו למצוא מונחים קשורים לתחום מים אלה ב"מילון השבת" שבעמ' 75-78.

**

סוגיה חשובה נוספת בחייה של קהילה מעורבת היא זו של האכילה המשותפת.

לאוכל מקום מרכזי בחיינו - לא רק כצורך בסיסי, אלא גם כטקס חברתי - ולכן האפשרות לסעוד במשותף עם אנשים מסוימים, כמו גם היכולת לארח ולהתארח אצלם, משפיעה באופן משמעותי על עיצוב חיינו החברתיים והקהילתיים. מציאות זו מייצרת רגישות רבה בקהילות המעורבות, מכיוון שדיני הכשרות נוגעים לכל שלבי הכנת האוכל ואכילתו, והופכים את אפשרות האירוח לשאלה מורכבת ועדינה. אנו מאמינים שיש להתמודד עם סוגיה זו באופן מושכל ומתון מודעות למורכבות הקיימת משני הצדדים - הן זה שמבקש לשמור על דיני כשרות, והן זה שאינו נוהג כך ביום-יום.

בספרות ההלכתית ישנו עיסוק נרחב בהלכות שבת, המסתעפות לפרטים ודיוקים רבים. ח"נ ביאליק סבור היה שכל אותן הלכות שבת וכל אותם איסורים מכוונים ליצירת אווירת שבת ייחודית, "יום שכולו אגדה":

"קנ"ז (157) דפים יש במסכת שבת וק"ה (=105) במסכת עירובין, והאגדה שבהן כמוה כאין. רובם עיונים ודקדוקי הלכות בל"ט מלאכות ותולדותיהן וקביעת תחומין; במה מדליקין, במה בהמה יוצאה, כיצד משתתפין בתחומין - כמה יגיעת רוח! כמה בזבוז חריפות על כל קוץ וקוץ! וכשאני עובר בין אותם הדפים ורואה שם חברות חברות של תנאים ואמוראים בעבודתם, אני אומר: אכן, אמני חיים אני רואה לפני! אמני חיים בבית היוצר ועל האבניים! עבודת רוח כבירה כזאת, נמלית וענקית כאחת, עבודה לשמה ומתוך אהבה ואמונה בלי מצרים אי אפשר לה בלא רוח הקודש. כל אחד מן היחידים ההם עשה את שלו לפי צביונו ונטיית נפשו, וכולם יחד כפופים היו לרצון גבוה המושל בהם. אין זאת כי אם אידיאה נשגבה אחת, צורה אחת עליונה של שבת רחפה לפני עיני האנשים המפורדים האלה, ורוחה הוא שקבצם הנה מכל הדורות ועשאו שותפים ביצירתה ובשכלולה. כל "מתקיף", כל "ורמינהו", כל סייג וכל גדר - אינו אלא תג ציורי חדש, פיתוח נוסף באותה הצורה, תג ופיתוח מוכרחים, מפני שבלעדיהם לא תהיה למה שצריכה להיות. ומה פרי כל העבודה הטרחנית הזאת של ההלכה? - יום שכולו אגדה."
(חיים נחמן ביאליק, "הלכה ואגדה")

בין אם נסכים עם קביעתו של ביאליק ובין אם לאו, בבואנו לתכנן פעילות שבת קהילתית הפונה לקהל שחלקו חי על פי הלכות השבת המסורתיות, וחלקו לא, יש מספר עניינים שעליהם יש לתת את הדעת:

שעת יקיצה משפחתית; זמני ארוחות; זמני כניסה ויציאת שבת; טרמינולוגיה 'מגזרית' (ארוחות שישי/ סעודת ליל שבת); זמני תפילות.

הנקודות העיקריות שאותן מוצע לקחת בחשבון בתכנון ובביצוע הצד הקולינרי של פעילויות קהילתיות הן:
- קניית אוכל (מנין קונים ומה קונים)
- אוכל מהגיהנה (גם לגביו יש דברים שאליהם צריך לשים לב)
- הכנת האוכל (המטבח שבו האוכל מוכן והכלים שבהם נעשה שימוש - מקרשי החיתוך ועד התנור)
- הגשת האוכל (והכלים שבהם נעשה שימוש)
- הלכות שבת הרלוונטיות לאוכל (בישול בשבת, חימום בשבת, טלטול האוכל בשבת)

להרחבה, ניתן לעיין בקובץ ["כשרות בסיסית: כשרות בישוב דתי-חילוני"](#) שנכתב בגרעין חרוב. לפירוט נוסף, ראו את הפרסום של ארגון הרבנים "בית הלל" בעניין התארחות של אדם שומר מצוות אצל חילונים. (["פסק הלכה: התארחות ואכילה אצל מי שאינו שומר כשרות"](#)). כמו כן, אנו ממליצים לעיין בגיליון 56 של כתב-העת דעות ("לא כשר: על הכשרות בישראל"), שמאמריו [נגישים ברשת](#).
חשוב לומר שעולם הלכות הכשרות הוא רחב ומפורט, וגם כאן אין בכוונתנו לספק הנחיות, אלא רק להציף את התחומים המרכזיים שאליהם יש לשים לב. מעבר לכך - ניתן להיעזר בספרות המקצועית או באנשים ונשים בעלי ידע וסמכות בעניין הנמצאים בקרבתכם ובקרבת קהילתכם.

מושג הכשרות הוא עשיר ומרתק, ובמובנו הרחב הוא בא לתת "אישור" לדבר-מה (כגון "אנשים כשרים", "כשרות חברתית" וכן הלאה). שימוש העיקרי הוא בהקשר למאכלים מותרים או אסורים ולדיני הכנת אוכל. כשרות המזון מקבלת חשיבות רבה כבר בתורה שבכתב, ומגמה זו נשמרה ואף הועצמה אצל חז"ל ובפסיקות לאורך כל תקופות קיומו של העם היהודי. שאלות כגון מה ניתן לאכול, היכן, כיצד ועם מי העסיקו את הקהילות היהודיות לאורך כל הדורות, ויש להן תפקיד משמעותי בקביעת גבולות הקהילה והעם.

מכיוון שהכנת אוכל כשר מצריכה מטבח כשר, לעיתים קרובות קורה שאלו שאינם מחזיקים מטבח כזה מסתפקים בקניית אוכל מוכן לסעודות משותפות. לאורך זמן, מצב זה יכול להביא לתסכול מצידם. בחלק מהקהילות בוחרים לאזן זאת באמצעות כך שכל המשתתפים (גם אלו שמטבחם כשר) מביאים אוכל קנוי בלבד. במקומות אחרים נשלחו הנחיות המפרטות מה נדרש לבצע במטבח על מנת להגיע לרמת כשרות בסיסית, ויש מקומות שבהם הותירו למשפחות המארחות והמתארחות לשוחח ביניהן ספציפית על מנת להגיע למידת ההקפדה של הקהילה או של המשפחה הספציפית. כל קהילה מקיימת את השיחה הזו בתוך עצמה ובהתאם למצבה הייחודי.

להצגת הקושי החברתי הנובע מהיעדר האפשרות לארח ראו מאמרו של אסף זיידרמן, ["האירוח ההדדי והשוויון מסביב לשולחן"](#) (דעות 56, עמ' 36-38).

כלי עבודה: מנגנונים קהילתיים לתכנון וביצוע נכון של פעילויות

עשייה קהילתית היא "ריצה לטווח ארוך": אם מביקי אירועים עובדים בהלך-רוח של ספרינטים, אז עשייה קהילתית דומה יותר למרתון. מה שחשוב בעשייה כזו הוא לא רק קיומה של פעילות נקודתית בסופו של דבר (קבלת שבת / פינות יצירה / הבדלה / וכו'), אלא איכות התהליך שהוביל אליה, איכות הפעילות עצמה, והאפשרות להמשיך בתהליכים הללו לאורך זמן.

שיתוף של גורמים רבים בקהילה הוא מרכיב חיוני גם משיקולים מעשיים של התפלגות עומס הפעילות, אך בעיקר משיקולים עקרוניים של הבאת מגוון קולות מתוך הקהילה, שיתוף ציבור, עיצוב הפעילויות לפי הצרכים העולים מהשטח, והאפשרות לגייס משתתפים רבים על בסיס השותפים המעורבים בפועל. מנגנון נכון של עשייה קהילתית מאפשר גם התמודדות טובה יותר עם המורכבויות שתוארו בפרקים הקודמים בשער זה. נוכחות של גורמים מתוך הקהילה המנכיחים את צרכי הציבורים השונים - הן הציבור ההלכתי והן הציבור החילוני - מאפשרת הבאה של הקולות הללו לשולחן אחד, קיום דיון אמיתי ביניהם עוד בשלבי התכנון, והגעה לפתרונות מוסכמים בעיצוב הפעילות.

פרק זה מציע כמה מנגנונים קהילתיים אפשריים לתכנון ולביצוע של פעילויות:

1. **ועדת היגוי:** קבוצה השותפה לתכנון ולהוצאה לפועל של רצף פעילויות
2. **צוותי עבודה:** על פעילויות שבת ספציפיות
3. **קבוצות מיקוד:** קבוצה קטנה של חברי/ות קהילה, המייצגים מגוון קולות קיימים בקהילה, המתכנסת על מנת לסייע למתכנני הפעילות בבירור הצרכים הקיימים
4. **משאל רחב:** מאפשר להגיע למדגם מבוסס יותר מקרב חברי/ות הקהילה, ולשתף קבוצה רחבה יותר בהצפת הצרכים
5. **ביטוי מגוון ומשתנה:** יישום מגוון מודלים במספר פעילויות שונות

■ ועדת היגוי

ועדת היגוי מורכבת מבעלי/ות תפקידים רלוונטיים בקהילה (רכז/ת תרבות, נציגי ועדת תרבות, ועדת בית כנסת וכדומה) וכן מחברי/ות קהילה המייצגים קולות שונים בה (קבוצת תפילה וקבוצת מפגש בקהילות "קשת", וכדומה). מהמשתתפים בוועדת ההיגוי מצופה רמה גבוהה של מחויבות, והם שותפים הן בקביעת מטרות פעילויות השבת, הן בתכנון, והן בהוצאתן לפועל. ניתן ומומלץ לשלב חברי קהילה נוספים בתכנון וביצוע של פעילויות שבת ספציפיות ובכך להרחיב את מעגל העשייה, אך חברי ועדת ההיגוי הם בעלי ראייה ארוכת-טווח וחושבים על פעילויות השבת לאורך מספר פעילויות (למשך שנה למשל ואף למעלה מכך).

■ צוותי עבודה (על פעילויות שבת ספציפיות)

צוות המתכנן ומוציא לפועל פעילות שבת ספציפית הוא צוות אד-הוק, וכולל גם חברים בוועדת ההיגוי וגם חברי קהילה נוספים המעוניינים לקחת חלק בארגון הפעילות. פעילותו של צוות כזה צריכה להתחיל מחיבור למטרות ארוכות-הטווח של פעילויות השבת (כפי שהן מנוסחות ע"י ועדת ההיגוי) ועל בסיסן גזירת הגדרה של מטרות הפעילות הספציפית שעליה הצוות אחראי. פרק הזמן הנדרש לעבודה על פעילות ספציפית משתנה בהתאם לסוג הפעילות: תכנון של שבתון מחוץ לקהילה מצריך תכנון של מספר חודשים קדימה, בעוד שפעילות נקודתית סביב קבלת שבת, הבדלה וכדומה מצריכה הכנות מעטות יותר. בנוגע לפעילויות שאינן כוללות לוגיסטיקה מסובכת כגון לינה מחוץ לקהילה, מומלץ להתחיל את העבודה עליהן כ-6 שבועות לפני המועד הרצוי לקיום הפעילות. משך זמן זה יאפשר לצוות להגדיר את מטרות הפעילות, לעצב את אופיה ולתכנן את הלו"ז שלה, ועל בסיס זה לתכנן פרסום שייצא מספיק זמן מראש כדי שחברי הקהילה יוכלו לשריין זאת ביומניהם מבעוד מועד. בתוך הצוות מומלץ לחלק תפקידים ולהגדיר כיצד מתנהלת התקשורת בין חברי הצוות ומי אחראי/ת לרכז את התמונה הכללית. חשוב לקבוע פגישת סיכום אחרי קיום הפעילות לשם הפקת לקחים והסקת מסקנות, האפשרות לחגוג את הצלחת האירוע ואת הדברים שנעשו כראוי, ומבט להמשך. חשוב להוציא סיכום כתוב של הפעילות לשם הזכרון הארגוני.

■ קבוצת מיקוד

הרעיון בכינוס קבוצת מיקוד הוא לאסוף קבוצה לא גדולה של חברי/ות הקהילה (למשל 6-10), שלא בהכרח ייקחו חלק בתכנון וביצוע הפעילות בפועל, אלא עיקר תפקידם הוא להוות משאב לשם הכרת הצרכים הקיימים בקהילה. היעדר ההתחייבות להשקעת זמן נוסף אמור לאפשר לגייס בקלות רבה יחסית משתתפים לקבוצת המיקוד (אף שיתכן שחלקם יתחילו לגלות עניין בכך בעקבות שיחת קבוצת המיקוד, וזה מבורך). קבוצת המיקוד מהווה כלי חשוב עבור ועדת ההיגוי על מנת לענות על מספר שאלות חיוניות בדרך להגדרת מטרות הפעילויות ולעיצוב אופיין. ניתן ואף מומלץ להעביר לחברי קבוצת המיקוד שאלון כתוב עוד טרם המפגש, כך שהמפגש פנים אל פנים (שאותו תמיד קשה יותר לארגן מפאת הצורך לתאם מועד המתאים לקבוצה שלמה) יוכל להתמקד בשיחה על סמך התוצאות שנאספו ונבחנו טרם המפגש עצמו.

■ חשאל רחב

במקביל לשימוש בקבוצת מיקוד או במקומה, ניתן להפנות את שאלות מיפוי הצרכים והרצונות בקהילה אל כלל החברים בה. צעד כזה יכול לתת תחושת שותפות לאחוז גדול יותר מחברי הקהילה, ויכול לספק לועדת ההיגוי תמונה רחבה יותר של הרצונות בשטח. ניתן למשל לשלוח תחילה את השאלון בתפוצה רחבה, ואז לאסוף קבוצת מיקוד על סמך התשובות שנאספות. דרך הפוכה היא לאסוף קבוצת מיקוד תחילה, ועל סמך הדברים שעולים בה לנסח שאלון מדויק יותר שישלח בתפוצה רחבה לחברי הקהילה.

■ ביטוי מגוון ומשתנה בחספד פעילויות

יתכן בהחלט שבשיחות המקדימות בוועדת ההיגוי / בקבוצת המיקוד / בשאלון הרחב יעלה מגוון של קולות ושל רצונות וצרכים לגבי פעילויות השבת בקהילה. יתכן שתימצא דרך לשלב את כלל הרצונות הללו בפעילות שבת במודל ספציפי, אך גם יתכן ש"פתרון קסמים" כזה לא יסתמן בתחילה. במצב כזה, אנחנו ממליצים לחשוב לא על פעילות ספציפית אחת אלא על רצף פעילויות, שמאפשר מתן ביטוי מגוון ומשתנה למספר רצונות שונים ואולי אף מנוגדים.

הקהילה יכולה להחליט שבפעילות מסוימת יינתן דגש רב יותר לרגישות של קבוצה אחת, ובפעילות שאחריה דגש לרגישות של קבוצה אחרת. זה יכול להיות מנגנון של איזון רצונות, אך לא פחות מכך גם מנגנון של ניסוי וטעייה עבור הקהילה, ודרך להבין "בשטח" מה עובד יותר ומה פחות, ומה נכון לקהילה.

בסיס לשאלון לקבוצת חיקוד או לחשאל רחב

■ מטרה:

לברר רצונות וצרכים בקהילה על מנת להתאים את פעילות השבת באופן אופטימלי לחברי הקהילה.

■ נללי:

- האם לדעתכם נחוצה פעילות שבת קהילתית?
כן / לא / לעתים רחוקות / לעיתים קרובות
- האם השתתפתם בפעילות קהילתית בעבר?
כן / לא
- האם אתם חושבים שתבואו לפעילות שבת קהילתית?
כן / לא / תלוי
- מה ימנע מכם להגיע לפעילות שבת קהילתית?
מרחק נסיעה / תוכניות משפחתיות אחרות / פעילות שאינה מתאימה לנו
- האם תבואו לפעילות קהילתית שתתקיים בסוף-שבוע מחוץ לקהילה (כולל לינה בתשלום)?
אם כן, עד כמה אתם רואים עצמכם משתתפים בכל הפעילויות, לעומת ניצול הזמן למנוחה ופעילות משפחתית נפרדת?
- האם תרצו להיות שותפים בהפקת פעילות שבת קהילתית?
כן / כן, בתוכן / כן, באירגון / כן, אבל במשימה מוגדרת / מאד רוצים אך לא יכולים בכלל / מצטערים, לא / לא, אין זמן.
- האם אתם מסכימים למשפטים הבאים? סמנו 1 (לא מסכים כלל) עד 5 (מסכים מאוד)
פעילות שבת קהילתית חשובה לגיבוש הקהילה
פעילות שבת קהילתית חשובה לאופי הקהילה
פעילות שבת קהילתית צריכה לעסוק בתכנים יהודיים
פעילות שבת קהילתית צריכה לעסוק בתכנים שונים, לאו דווקא יהודיים
כדי שפעילות קהילתית תצליח יש חשיבות להשתתפות חברי הקהילה היעדרותם של חברי קהילה פוגעת בפעילות

■ תפילה

- האם אתם מתפללים בשבת?
תמיד / לעיתים קרובות / לעיתים רחוקות / אף פעם
- באיזה בית כנסת אתם מתפללים?
אורתודוקסי / אורתודוקסי שווינוני / מסורתי / רפורמי / חילוני / לא משנה / זה שקרוב לבית
- באיזה נוסח עדתי אתם נוהגים להתפלל?
אשכנזי / ספרדי / קרליבך / תימני / אחר:

- האם הייתם מוכנים לשנות ממנהגכם ולהתפלל אחרת
(בסדר שונה, בניגונים שונים) בבית הכנסת שלכם?
לא / כן, ובלבד שאופי בית הכנסת יישמר / כן
- האם הייתם מוכנים לשנות ממנהגכם ולהתפלל בבית כנסת באופי אחר?
לא / כן ובלבד שהעיקר (ההלכה) ישמר / כן
- האם לדעתכם תפילה צריכה להיות פעילות קהילתית?
אם כן, עד כמה תהיו מוכנים לשנות את הרגלי התפילה שלכם כדי למצוא אופי תפילה
שמתאים לכלל חברי הקהילה (גם החילונים והלא-אורתודוקסים)?

■ פעילויות

- האם אתם מטיילים בשבת?
כן / בתחום שבת בלבד / תלוי במזג האוויר / לא
- האם תבואו למשבצת לימוד / שיעור בליל שבת?
כן / כן, אם לא נהיה עייפים / כן, אם נמצא פיתרון לילדים / כנראה שלא / בטוח שלא
- רשמו שלושה נושאים שהייתם רוצים ללמוד במשבצת לימוד (לדוגמה: מקורות יהודיים
(אילו?), ספרות, מדע, ניו-אייג', אמנות, ידיעת הארץ, קיימות, פוליטיקה וכדומה)

■ ילדים

- האם יש לכם ילדים? באילו גילאים?
- האם אתם רואים את ילדיכם משתתפים בפעילות הקהילתית בשבת?
- האם יש שעת שינה / שעת השכמה שמגבילה את זמן הפעילות עם הילדים?

אינדקס טקסטים סביב השבת

1. מקרא
2. חז"ל
3. חסידות
4. מהספרות
5. שירה
6. שירים ישראלים ומזמורי שבת
7. הגות, הלכה וספרות עזר נוספת

1. חקרא

א וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְכָל-צָבָאָם. ב וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה; וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִכָּל-מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. ג וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ: כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכֹל-מְלֹאכְתּוֹ, אֲשֶׁר-בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

[בראשית ב, א-ג; נכלל בקידוש ליל שבת]

*

כג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ה'--שְׁבֹתוֹן שַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְה', מִחֵר: אֶת אֲשֶׁר-תֹּאפּוּ אָפוּ, וְאֶת אֲשֶׁר-תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ, וְאֶת כָּל-הַעֲדָף, הַנִּיחֹו לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד-הַבֶּקֶר. כד וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ עַד-הַבֶּקֶר, כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה; וְלֹא הִבְאִישׁ, וְרָמָה לֹא-הָיְתָה בוֹ. כה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכֹלְהוּ הַיּוֹם, כִּי-שַׁבַּת הַיּוֹם לְה': הַיּוֹם, לֹא תִמְצָאֻהוּ בִשְׂדֵה. כו שֵׁשֶׁת יָמִים, תִּלְקָטְהוּ; וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת, לֹא יִהְיֶה-בוֹ. כז וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יֵצְאוּ מִן-הָעַם לְלֶקֶט; וְלֹא, מִצָּאוּ. כח וַיֹּאמֶר ה', אֶל-מֹשֶׁה: עַד-אֲנִי, מֵאַנְתֶּם, לְשֹׁמֵר מִצְוֹתַי, וְתוֹרֹתַי. כט רְאוּ, כִּי-ה' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת--עַל-כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, לְחֵם יוֹמִים; שָׁבוּ אִישׁ תַּחְתּוֹ, אֶל-יֵצֵא אִישׁ מִמְקוֹ--בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. ל וַיִּשְׁבְּתוּ הָעַם, בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי [שמות טז, כג-ל]

*

ז. זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקַדְּשׁוֹ. ח שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלֹאכְתְּךָ. ט וַיּוֹם, הַשְּׁבִיעִי--שַׁבַּת, לְה' אֱלֹהֶיךָ: לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתְךָ, עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֵמַתְךָ, וְגֵרְךָ, אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. י כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה ה' אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ, אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם, וַיִּנַּח, בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי; עַל-כֵּן, בֵּרַךְ ה' אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת--וַיְקַדְּשֵׁהוּ.

[שמות כ, ז-י; נכלל בקידוש יום השבת]

*

יא שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת--לְמַעַן יָנוּחַ, שׂוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ, וַיִּנְפֹּשׁ בֶּן-אֲמָתְךָ, וְהַגֵּר. [שמות כג, יב]

*

יב וַיֹּאמֶר ה', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. יג וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵאמֹר, אַךְ אֶת-שַׁבַּתְתִּי, תִּשְׁמְרוּ: כִּי אוֹת הוּא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם, לְדֹרֹתֵיכֶם--לְדַעַת, כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם. יד וּשְׁמַרְתֶּם, אֶת-הַשַּׁבָּת, כִּי קֹדֶשׁ הוּא, לָכֶם; מִחֻלְלֶיהָ, מוֹת יוֹמֵת--כִּי כָל-הַעֲשֵׂה בָּהּ מְלָאכָה, וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקִּרְבַּ עַמִּיהָ. טו שֵׁשֶׁת יָמִים, יַעֲשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבַּתוֹן קֹדֶשׁ, לְה'; כָּל-הַעֲשֵׂה מְלָאכָה בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, מוֹת יוֹמֵת. טז וּשְׁמְרוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, אֶת-הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת-הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתֶם, בְּרִית עוֹלָם. יז בֵּינִי, וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--אוֹת הוּא, לְעֵלְמ: כִּי-שֵׁשֶׁת יָמִים, עָשָׂה ה' אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שַׁבַּת וַיִּנְפֹּשׁ.

[שמות לא, יב-יז; פס' טז-יז נכללים בקידוש יום השבת]

*

א וַיְקַהֵל מֹשֶׁה, אֶת-כָּל-עֵדֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: אֵלֶּה, הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר-צִוָּה ה', לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם. ב שֵׁשֶׁת יָמִים, תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבַּתוֹן, לְה'; כָּל-הַעֲשֵׂה בוֹ מְלָאכָה, יוֹמֵת. ג לֹא-תַבְעִרוּ אֵשׁ, בְּכָל מִשְׁכַּבְתֵּיכֶם, בַּיּוֹם, הַשַּׁבָּת.

[שמות לה, א-ג]

א וַיְדַבֵּר ה', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. ב דִּבַּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם, מוֹעֲדֵי ה', אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ--אֵלֶּה הֵם, מוֹעֲדֵי. ג שְׁשֶׁת יָמִים, תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ, כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: שַׁבַּת הוּא לַה', בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם.

[ויקרא כג, א-ג]

*

לב וַיְהִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל, בַּמִּדְבָּר; וַיִּמְצְאוּ, אִישׁ מִקְשֵׁשׁ עֲצִים--בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת. לג וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ, הַמְצִיאִים אֹתוֹ מִקְשֵׁשׁ עֲצִים--אֶל-מֹשֶׁה, וְאֶל-אַהֲרֹן, וְאֵל, כָּל-הָעֵדָה. לד וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ, בַּמִּשְׁמֵר: כִּי לֹא פָרַשׁ, מִה-יַעֲשֶׂה לוֹ. {ס} לֹא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, מוֹת יוֹמַת הָאִישׁ; רָגוּם אֹתוֹ בְּאֲבָנִים כָּל-הָעֵדָה, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. לו וַיִּצְיֵאוּ אֹתוֹ כָּל-הָעֵדָה, אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ בְּאֲבָנִים, וַיָּמָת: כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה, אֶת-מֹשֶׁה.

[במדבר טו, לב-לה]

*

יא שְׁמֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקֹדֶשׁוֹ, כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ, ה' אֱלֹהֶיךָ. יב שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, וַעֲשִׂיתָ כָּל-מְלָאכָתְךָ. יג וַיּוֹם, הַשְּׁבִיעִי--שַׁבַּת, לַה' אֱלֹהֶיךָ: לֹא תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אִתָּהּ וּבִנְךָ-וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ-וְאִמְתְּךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל-בְּהֵמַתְךָ, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיךָ--לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ, כַּמִּוֶּנֶן. יד וְזָכַרְתָּ, כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וַיִּצְאָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם, בְּיַד חֲזָקָה וּבְיָרֵעַ נְטוּיָה; עַל-כֵּן, צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת, אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת.

[דברים ה, יא-יד]

*

יג אִם-תָּשִׁיב מִשַּׁבַּת רִגְלְךָ, עֲשׂוֹת חֲפָצְךָ בַּיּוֹם קֹדֶשׁ; וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת עֲנָג, לְקֹדֶשׁ ה' מְכַבֵּד, וּכְבֹדְתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, מִמְּצוֹא חֲפָצְךָ וְדַבַּר דְּבָר. יד אַז, תִּתְעַנֵּג עַל-ה', וְהִרְפַּבְתִּיךָ, עַל-בְּמוֹתַי (בְּמַתִּי) אֶרֶץ; וְהֶאֱכַלְתִּיךָ, נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ--כִּי פִי ה', דִּבַּר.

[ישעיהו נח, יג-יד; נכלל בקידוש יום השבת בקרב חלק מהעדות]

*

יט כֹּה-אָמַר ה' אֱלֹהֵי, הַלֵּךְ וְעַמְדַת בְּשַׁעַר בְּנֵי-עַם (הָעַם), אֲשֶׁר יָבֹאוּ בּוֹ מַלְכֵי יְהוּדָה, וְאֲשֶׁר יִצְאוּ בּוֹ; וּבְכָל, שַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם. כ וְאִמַּרְתָּ אֲלֵיהֶם שְׁמְעוּ דְבַר-ה' מַלְכֵי יְהוּדָה, וְכָל-יְהוּדָה, וְכָל, יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם--הַבָּאִים, בְּשַׁעְרֵי הָאֵלֶּה. כא כֹּה אָמַר ה', הַשְּׁמְרוּ בְּנִפְשׁוֹתֵיכֶם; וְאֶל-תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, וְהִבַּאתֶם בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם. כב וְלֹא-תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מִבְּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ; וְקֹדֶשְׁתֶּם אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת, כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם. כג וְלֹא שְׁמַעוּ, וְלֹא הִטּוּ אֶת-אָזְנֵם; וַיִּקְשׁוּ, אֶת-עַרְפֹּם, לְבַלְתִּי שׁוֹמַע (שְׁמוֹעַ), וּלְבַלְתִּי קַחַת מוֹסֵר. כד וְהָיָה אִם-שְׁמַעַתְּם מִשְׁמַעוֹן אֱלֹהֵי, נְאֻם-ה', לְבַלְתִּי הִבִּיא מִשָּׂא בְּשַׁעְרֵי הָעִיר הַזֹּאת, בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת; וְלִקְדַשׁ אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת, לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת-בָּהּ כָּל-מְלָאכָה. כה וּבָאוּ בְּשַׁעְרֵי הָעִיר הַזֹּאת מַלְכִים וְשָׂרִים יֹשְׁבִים עַל-כִּסֵּא דָוִד רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבִסּוּסִים, הִמָּה וְשָׂרֵיהֶם--אִישׁ יְהוּדָה, וַיֹּשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם; וַיִּשְׁבְּהוּ הָעִיר-הַזֹּאת, לְעוֹלָם. כו וּבָאוּ מִעַרְי-יְהוּדָה וּמִסְבִּיבוֹת יְרוּשָׁלַם וּמֵאֶרֶץ בְּנֵימִן, וּמִן-הַשְּׁפֵלָה וּמִן-הַהָר וּמִן-הַנֶּגֶב, מִבָּאִים עוֹלָה וְזֹבַח, וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה--וּמִבָּאֵי תוֹדָה, בֵּית ה'. כז וְאִם-לֹא תִשְׁמְעוּ אֱלֹהֵי, לְקֹדֶשׁ אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת, וּלְבַלְתִּי שְׂאת מִשָּׂא וּבֹא בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם, בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת; וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּשַׁעְרֵיהָ, וְאָכְלָה אֲרָמְנוֹת יְרוּשָׁלַם--וְלֹא תִכְבְּהוּ.

[ירמיהו יז, יט-כו]

*

טו בַּיָּמִים הַהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דְרָכִים-גְּתוֹת בְּשַׁבַּת וּמִבְּיָאִים הָעֲרָמוֹת וְעַמְסִים עַל-הַחֲמָרִים וְאֶף-גַּן עֲנָבִים וְתַאֲנָבִים, וְכָל-מִשָּׂא, וּמִבְּיָאִים יְרוּשָׁלַם, בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת; וְאָעִיד, בַּיּוֹם מִכְרָם צִיד. טז וְהִצַּרְתִּים יִשְׁבוּ בָהּ, מִבְּיָאִים דָּאָג וְכָל-מִכְרָ; וּמוֹכְרִים בְּשַׁבַּת לְבְנֵי יְהוּדָה, וּבִירוּשָׁלַם. יז וְאָרִיבָהּ, אֶת חֲרֵי יְהוּדָה; וְאִמַּרְתָּ לָהֶם, מִה-הִדְבַּר הָרַע הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים, וּמְחַלְלִים, אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת. יח הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ, אֲבוֹתֵיכֶם--וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ אֶת כָּל-הָרָעָה הַזֹּאת, וְעַל הָעִיר הַזֹּאת; וְאַתֶּם מוֹסִיפִים חֲרוֹן, עַל-יִשְׂרָאֵל, לְחַלֵּל, אֶת-הַשַּׁבָּת.

[נחמיה יג, טו-יח]

2. חז"ל

תניא [=מספרים במשנה]: אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מידה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים שנאמר (תהילים סח) "ברוך ה' יום יום". תניא נמי הכי [=גם המשנה אומרת כך] בית שמאי אומרים מאחד שביך לשבתך [=מיום ראשון עד לשבת]. ובית הלל אומרים "ברוך ה' יום יום".

[כבלי, מסכת ביצה, טז, ע"א]

*

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושפת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם

[כבלי, מסכת ביצה, טז, ע"א]

*

אמר רבי ברכיה בשם ר' חייא בר אבא: לא ניתנה השבת אלא לתענוג. ר' חגי בשם ר' שמואל בר נחמן: לא נתנה השבת אלא לתלמוד תורה. ואין מחלוקת ביניהם: מה שאמר ר' ברכיה בשם רבי חייא בר אבא לתענוג - אלו תלמידי חכמים, שהם יגיעים בתורה כל ימות השבת ובשבת הם באים ומתענגים: ומה שאמר ר' חגי בשם ר' שמואל בר נחמן לתלמוד תורה - אלו הפועלים. שהם עסוקין במלאכתם כל ימות השבת ובשבת הם באים ומתעסקים בתורה.

[פסיקתא רבתי, פסקא עשרת הדברות]

*

ר' עקיבא היה יושב ובוכה בשבת. אמרו לו תלמידיו: רבנו, למדתנו "וקראת לשבת ענג" (ישעיה נח, ג). אמר להם: זה ענג שלי.

[מדרש המצוטט בשיבולי הלקט, שבת, צג]

*

עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן, פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון, והקשת, והמן, והמטה, והשמיים, והכתב, והמכתב, והלוחות. ויש אומרים, אף המזיקין, וקבורתו של משה, ואילו של אברהם אבינו. ויש אומרים, אף צבת בצבת עשויה:

[משנה, מסכת אבות, פרק ה, משנה ו]

*

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת. (א) הזרע. (ב) והחורש. (ג) והקוצר. (ד) והמעמר. (ה) הדש. (ו) והזרה. (ז) הבורר. (ח) הטוחן. (ט) והמרקד. (י) והלש. (יא) והאופה. (יב) הגוזז את הצמר. (יג) המלגנו. (יד) והמנפצו. (טו) והצובעו. (טז) והטווה. (יז) והמסך. (יח) והעושה שני בתי גירין. (יט) והאורג שני חוטיין. (כ) והפוצע שני חוטיין. (כא) הקושר. (כב) והמתיר. (כג) והתפר שתי תפירות. (כד) הקורע על מנת לתפר שתי תפירות. (כה) הצד צבי. (כו) השוחטו. (כז) והמפשיטו. (כח) המולחו. (כט) והמעבד את עורו. (ל) והמוחקו. (לא) והמחכתו. (לב) הכותב שתי אותיות. (לג) והמוחק על מנת לכתב שתי אותיות. (לד) הבונה. (לה) והסותר. (לו) המכבה. (לז) והמבעיר. (לח) המכה בפטיש. (לט) המוציא מרשות לרשות. הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

[משנה, מסכת שבת, פרק ז, משנה ב']

*

לאוסף מקיף של מדרשים ומאמרי חז"ל בנושא השבת ראו ח.נ. ביאליק וי.ח. רבניצקי (עורכים), ספר האגדה, תל-אביב: דביר (1960), עמ' שעט-שפז. הפניות נוספות ראו ברשימה הביבליוגרפית המובאת בעמ' 73-74 להלן.

*

"ביום הזה נגזר להימנע מכל מלאכה, לא משום שהתורה מלמדת עצלנות... אלא כדי להרפות את האדם מעמל המתימדי והרצוף, לרענן את גופו על-ידי הפוגות קצובות ולחדשו לקראת שובו לאותה הפעילות. כי לאחר שנפשו לא רק ההדיוטות אלא גם האתלטים, הם אזורים כוח, ובעוצמה מוגברת מתמסרים לאלתר בסבלנות לכל פעולה המוטלת עליהם."

[פילון האלכסנדרוני, "על החוקים", מאמר ב, 60, בתוך: כתבים ג', ירושלים (תש"ס), עמ' 35]

3. חסידות

רגש השבת

רבי אלימלך ורבי זוסיא היו מרגישים שניהם את קדושת השבת בכל שבוע מבואה ועד צאתה, ובייחוד בשעה שהחסידיים ישבו בסעודת השבת ודיברו ביניהם דברי תורה. כשנזדמנו יחד במקום אחד, אמר רבי אלימלך אל רבי זוסיא: "אחא, אימה תוקפת אותי לפרקים, שהרגשתי את קדושת השבת אינה הרגשה אמיתית אלא היא דבר שבדמיון, ואם כן גם עבודתי את השם אינה עבודה אמיתית". "אחא", אמר זוסיא, "גם אותי תוקפת לפרקים אימה כזו". "מה נעשה?" שאל אלימלך. "עלינו", אמר זוסיא, "על כל אחד משנינו, לערוך ביום חול סעודה של שבת לכל פרטיה, ונשב בקרב החסידים ונאמר דברי תורה. אם נרגיש את קדושת השבת, נדע שדרכנו אינה דרך האמת; ואילו אם לא נרגיש כלום סימן הוא שדרכנו נכונה". כך עשו. ביום חול ערכו סעודה של שבת, התלבשו במלבושי השבת, חבשו לראשם את ה"שטריימל" וישבו בין החסידים ואמרו תורה. מיד בא בליבם רגש קדושת השבת כמו בימי השבתות.

כשנפגשו שוב שאל רבי אלימלך: "הא, אחא, מה נעשה?" "הבה נלך למזריטש", אמר רבי זוסיא. הלכו למזריטש וסיפרו לרבם מה שמציק ללבם. אמר להם המגיד: "אם לבשתם מלבושי שבת וחבשתם את ה"שטריימל", הרי בדין הוא שהרגשתם את קדושת השבת, שכן מלבושי שבת ו"שטריימל" יש בכוחם להמשיך על האדמה את אור קדושת השבת. ובכן אין אתם צריכים לחשוש כלל".

[מתוך: מרטין בוכר (עורך), אור הגנוז: סיפורי חסידים, תל-אביב: שוקן (תשל"ט), עמ' 224]

*

את דברי התפילה "שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות" פירש רבי אורי [מסטרליסק]: "הרי אין לנו יודעים כלל איך להתפלל, ואנו רק משוועים לעזרה מתוך דחקות השעה. אבל הנשמה מתכוונת לצרכים הרוחניים, אלא שאין בנו כוח להביע את כוונת הנשמה. ולכן אנו מתפללים, שאמנם ישמע השם את שוועתנו, אבל ישמע גם את הצעקה האילמת של הנשמה, הוא היודע תעלומות".

[מתוך: מרטין בוכר (עורך), אור הגנוז: סיפורי חסידים, תל-אביב: שוקן (תשל"ט), עמ' 336]

4. חתופות

- "כימים אחדים" / מאיר שלו (זיידה והשעון)
- "תמול שלשום" / ש"י עגנון, עמ' 262 (הוצאת שוקן, 1952)
- "תמול שלשום" / ש"י עגנון ("ביותר מתרגש היה יצחק בימי שבתות [...]) להודיע שהגיעה עת הדלקת הנרות")
- [מצוטט גם בספר "ממך אליך: ספר השבת" (בעריכת יונדב קפלון), עמ' 26]
- מכתב של יוני נתניהו לתותי 12.4.74 [ממך אליך, עמ' 24]
- שעון שבת / איתן רוזה [ממך אליך, עמ' 29]
- "כשאין אבא ואמא" / נחמה ליבוביץ' אל רבקה מרים [ממך אליך, עמ' 81]
- "מסביב לחיים" / נחמן רז ["ילקוט לשבת", ממך אליך, עמ' 117]
- אם תמשיכו להלל / הרב זלמן שכטר [ממך אליך, עמ' 237]
- הנה בא השיר הקטן / אורי אורבך (על "שבת בבוקר יום יפה") [ממך אליך, עמ' 302-3]
- גוי אחד בארץ / ג'קי לוי (על שבת קודש או שבת מנוחה) [ממך אליך, עמ' 325]

5. תהשירה

- אני מקוה שאתה שומע / יחיאל מוהר [ממך אליך, עמ' 229]
- בואי כלה / אברהם שלונסקי [ממך אליך, עמ' 123]
- בקשה / אריאנה הרן ("הייה טוב אלינו ותן לנו הרבה הרבה זמן...")
- הדליקו נר / זלדה ("הדליקו נר, שתו יין...")
- הליכת ערב שבת בקטמון / גלעד מאירי ("ערב שבת, אני הולך ברחוב...")
- השבעה / אברהם חלפי ("בואי שבת של שלום...")
- חמדה / דליה רביקוביץ' ("שם ידעתי חמדה שלא היתה כמוה...")
- ככה כמו שאני הולך / אמיר גלבוע ("ככה כמו שאני הולך אני רוצה לקבל פני שבת המלכה...")
- כל אדם צריך מישהו להתפלל עבורו / חני פרידמן [213 ממך אליך]
- למדני אלוהי (שירי סוף הדרך) / לאה גולדברג
- מבוקש / אדמיאל קוסמן
- מצמידה את אור נרות השבת אל עיני / רבקה מרים
- על השבת / ש. שלום ("אדם, אדם ושבת שלו...")
- ערב שבת / אילן שיינפלד ("יש סוג מסוים של צלילות...")
- ערב שבת / יעקב מעוז ("צמרות העצים מעידות...")
- פנאי / זלדה ("היה לנו אוצר סמוי של פנאי...")
- קבלת שבת / יעקב מעוז ("באה מלכה מים...")
- קידוש / זלדה ("הלל לסבי, בקרדומי אש ופז הלם במצוק...") [ממך אליך, עמ' 103]
- שבת / רחל ("חופי ירדן: מלא זהר יום...") [ממך אליך, עמ' 289]
- שבת בלבך / רחל שפירא ("דמדומים יורדים בלאט...")
- שבת ברחוב אגריפס / יורם ניסינוביץ' ("שבת יפה סובבת ברחוב אגריפס...") [ממך אליך, עמ' 46]
- שבת המלכה / ח.נ. ביאליק ("החמה מראש האילנות נסתלקה...")
- שבת וחול / זלדה ("להדליק נרות בכל העולמות - זוהי שבת...")
- שיר ליל שבת / יהודה עמיחי ("התבואי אלי הלילה...") [ממך אליך, עמ' 141]
- תהילים על הדשא הגדול / עלי אלון

6. שירים ישראליים שכיף לשיר

- אבא, אמא וארץ ישראל** /
מילים: יורם טהרלב, לחן: אילנה אביטל
אגדת דשא /
מילים: מאיר אריאל, לחן: שלום חנוך
אדון עולם /
מילים: תפילת שבת, לחן: עוזי חיטמן
אומרים ישנה ארץ /
מילים: שאול טשרניחובסקי, לחן: נעמי שמר
אחלה עולם /
תרגום: עלי מוהר
אילו פינו מלא שירה כים /
מילים: תפילת שחרית של שבת.
ביצועים: יונתן ראל / להקת עלמא
אל בורות המים /
מילים ולחן: נעמי שמר
אלוהים נתן לך במתנה /
מילים: דוד חלפון, לחן: איתן מסורי
אמא אדמה /
מילים: יענקל'ה רוטבליט, לחן: מיקי גבריאלוב
אנחנו לא צריכים /
מילים: אבי קורן, לחן: שמואל אימברמן
אני מאמין (שחקי שחקי) /
מילים: שאול טשרניחובסקי,
לחן: טוביה שלונסקי
ארים ראשי /
מילים: שי גבסו,
לחן: אהובה עוזרי ומשה דעבול
ארץ / מילים ולחן: שייקה פייקוב
בוא בשלום /
מילים: רחל שפירא, לחן: נורית הירש
בלילה על הדשא /
מילים: אסתר ניצב, לחן: יאיר רוזנבלום
בן אדם /
מילים: ע"פ הראי"ה קוק, לחן: אביגיל עוזיאל
בשדות בית לחם /
מילים ולחן: נעמי שמר
האורח /
מילים ולחן: נעמי שמר
הוי ארצי מולדתי /
מילים: שאול טשרניחובסקי, לחן: נעמי שמר
- היו לילות** /
מילים: יעקב אורלנד, לחן: מרדכי זעירא
היום /
מילים ולחן: אהוד בנאי
הכניסיני תחת כנפך /
מילים: ח.נ. ביאליק, לחן: מיקי גבריאלוב
הליכה לקיסריה /
מילים: חנה סנש, לחן: דוד זהבי
הללויה ("הללויה לעולם") /
מילים: שמרית אור, לחן: קובי אושרת
הללויה ("אדם חוזר וקציר יומו הוא דל") /
מילים: יענקל'ה גלפז, לחן: מני גל
הללויה ("Hallelujah") /
מילים ולחן: לאונרד כהן
השיר על הארץ /
מילים: יהושע סובול, לחן: יוני רכטר
התחדשות /
מילים ולחן: נעמי שמר
זמר נוגה /
מילים: רחל בלובשטיין, לחן: מרדכי זעירא
זרעי קיץ /
מילים: מאיר אריאל,
לחן: מאיר אריאל ושלום חנוך
חופשי ומאושר /
מילים: דוד ברק, לחן: בועז שרעבי
חי /
מילים: אהוד מנור, לחן: אבי טולדנו
חלקת אלוהים /
מילים: יורם טהרלב, לחן: נורית הירש
יהי הכל /
מילים: ברטולד ברכט, עברית: נתן זך,
לחן: שלמה גרוניך
יום שישי (את יודעת) /
מילים: יעקב גלעד, לחן: יהודה פוליקר
יום שישי (הגיע) /
מילים: הדג נחש, שאנן סטריט וגיא מר,
לחן: הדג נחש, גיר מר ושלומי אלון
יוצא לאור /
מילים ולחן: אהוד בנאי

על כל אלה /
מילים ולחן: נעמי שמר
עץ השדה /
מילים: נתן זך, לחן: שלום חנוך
ערב מול הגלעד /
מילים: לאה גולדברג, לחן: מיקי גבריאלוב
ערב עירוני /
מילים: נתן אלתרמן, לחן: יוני רכטר
ערב שבת (עוד מעט ירד אלינו) /
מילים: שמואל בס, לחן: יואל ולבה
ערב שבת (תלם אחרון וחושך בגינה) /
מילים: נתן יונתן, לחן: נחצ'ה היימן
פסק זמן /
מילים: אריק איינשטיין, לחן: שם טוב לוי
פרח הלילך /
מילים: אורי אסף, לחן: נורית הירש
צל ומי באר /
מילים: יורם טהרלב, לחן: לוי שער
שבת בבוקר יום יפה /
מילים: תרצה אתר, לחן: יוני רכטר
שבת בכפר ("נטו צללים על פני הגבעות") /
מילים ולחן: מתתיהו שלם
שבת המלכה /
מילים: ח.ג. ביאליק, לחן: יחזקאל בראון
שבת מתנה /
מילים ולחן: אביהו מדינה
שהשמש תעבור עלי /
מילים: יורם טהרלב, לחן: חנן יובל
שי /
מילים: רחל בלובשטיין, לחן: לוי שער
שיר (אילה) /
מילים: יונה וולך, לחן וביצוע: להקת עלמא
שיר העמק /
מילים: נתן אלתרמן, לחן: דניאל סמבורסקי
שיר לאהבה /
מילים: איילת ציוני וגילי ליבר, לחן: גילי ליבר
שיר ליל שבת /
מילים: יהודה עמיחי, לחן: משה וילנסקי
שיר למעלות /
מילים: תהילים קכא, לחן: יוסף קרדונר

ימי בנימינה /
מילים: אהוד מנור, לחן: מתי כספי
ימים לבנים /
מילים: לאה גולדברג, לחן: שלמה יידוב
ירדה השבת /
מילים: יהושע רבינוב, לחן: דוד זהבי
ירושלים של זהב /
מילים ולחן: נעמי שמר
כולנו זקוקים לחסד /
מילים: נתן זך, לחן: אילן וריצבורג
כנרת /
מילים: רחל בלובשטיין, לחן: נעמי שמר
לו יהי /
מילים ולחן: נעמי שמר
ליל אמש /
מילים ולחן: נעמי שמר
למדני את השיר הפשוט של הלחם /
מילים: רחל שפירא, לחן: רמי בר דוד
לפנות ערב /
מילים: יעקב שבתאי, לחן: סשה ארגוב
לקראת שבת /
מילים: אבי קורן, לחן: נדב מדינה ואבנר צדוק
מודה אני /
מילים ולחן: מאיר אריאל
מי אוהב את השבת /
מילים: אהוד מנור, לחן: רפי בן משה
מי האיש חפץ חיים /
מילים: תהילים לד, לחן: ברוך חייט
ניגונים /
מילים: פניה ברגשטיין, לחן: דוד זהבי
סאלאם /
מילים ולחן: מוש בן ארי
עוד חוזר הניגון /
מילים: נתן אלתרמן, לחן: נפתלי אלטר (ברי סחרוף); נחצ'ה הימן (חווה אלברשטיין)
עוד לא תמו כל פלאיך /
מילים: יורם טהרלב, לחן: רמי קליינשטיין
עונג שבת /
מילים ולחן: אביהו מדינה
עושה שלום במרומיו /
מילים: מהתפילה, לחן: נורית הירש

שיר עם נקי /

מילים: אהוד מנור, לחן: מתי כספי

שירת העשבים /

מילים ולחן: נעמי שמר (ע"פ ר' נחמן מברסלב,

ליקוטי מוהר"ן תניינא, סג)

שלווה /

מילים: אבי קורן, לחן: יאיר רוזנבלום

שני שושנים /

מילים: יעקב אורלנד, לחן: מרדכי זעירא

תודה /

מילים: עוזי חיטמן, לחן: יווני עממי

תלבשי לבן /

מילים ולחן: נעמי שמר

תפילה (הוא היושב לו) /

מילים: בצלאל אלוני, לחן: הנרי ברטר

שירי סעודה שלישית וזמירות של שבת

אדון עולם

אזמר בשבחין

אנא בכח / מיוחס לר' נחוניא בן הקנה

אסדר לסעותדא

דרור יקרא / דונש בן לברט

הללויה הללויה בצלצלי שמע

הנה מה טוב ומה נעים / תהילים קלג

והביאותים אל הר קדשי

חביבי יה חביבי

יבנה המקדש, עיר ציון תמלא

יברכך ה' מציון

יגדל אלוהים חי / דניאל בן יהודה דיין

ידיד נפש / ר' אלעזר אזיכרי

יה ריבון עולם ועלמיה / ר' ישראל נג'ארה

יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך

יום זה לישראל / ר' יצחק לוריא

יעלה יעלה בואי לגני / ר' ישראל נג'ארה

כאיל תערוג

כי אשמרה שבת / ר' אברהם אבן עזרא

כל העולם כולו

כשהנשמה מאירה

למען אחיי ורעיי

מה ידידות מנוחתך

מזמור לדוד

מי האיש חפץ חיים / תהילים לד

מנוחה ושמחה

על אהבתך אשתה גביעי

צור משלו אכלנו

צמאה נפשי / ר' אברהם אבן עזרא

שיר למעלות / תהילים קכא

שלום לך דודי / ר' שלמה אבן גבירול

תהא השעה הזאת

7. הגות, הלכה, נוסחי סידור, מאמרים, מאגרים וספרות עזר נוספת

ספרי הגות

אברהם יהושע השל, **השבת**, תר' א. אבן-חן, תל-אביב: ידיעות אחרונות וספרי חמד (2003)
אליעזר שביד, **ספר מחזור הזמנים: משמעותם של חגי ישראל**,
תל-אביב: עם עובד (1984), עמ' 36-51

ספרים ערוכים

יונדב קפלון (עורך), **ממך אליך: ספר השבת: תפילה, הגות וחוויה**, תל-אביב:
ידיעות אחרונות וספרי חמד (2010)
מיריק גרזי, בארי צימרמן (עורכים), **היום השביעי: יוצרים ישראלים כותבים על השבת שלהם**,
תל-אביב: ידיעות אחרונות, ספרי חמד, שיטים (2001)
ח.ג. ביאליק וי.ח. רבניצקי (עורכים), **ספר האגדה**, תל-אביב: דביר (1960), עמ' שעט-שפז
מרטין בובר (עורך), **אור הגנוז: סיפורי חסידים**, תל-אביב: שוקן (תשל"ט)
ספריו וסיפוריו של ר' שלמה קרליבך
י.ל. ברוך (עורך), **ספר השבת**, תל-אביב: אגודת "עונג שבת" ("אהל שם") (תש"ח)
אריה בן-גוריון (עורך), **ילקוט שבת - השבת ומקורותיה, השבת במשפחה ובקהילה**,
בית השיטה: התנועה הקיבוצית (תשמ"ד)
מנחם הכהן-אבידור ודבורה הכהן (עורכים), **חגים ומועדים - שבת וראש חודש**, ירושלים: כתר
יום טוב לוינסקי (עורך), **ספר המועדים - שבת**, תל-אביב: דביר (1955)

קבצים ערוכים

אמנון ריבק (עורך), "**קבלת שבת בקהילה חילונית**": הצעה למבנה ומאגר ערוך של חומרים לסידור
ליל שבת עם מבוא תיאורטי, הערות וביאורים", המדרשה באורנים
שי זרחי (עורך), "**פני שבת נקבלה: שבת במשפחה**", המדרשה באורנים, שותפות 2000 גליל-מישיגן,
פדרציית דטרויט, מכון שיטים, הסוכנות היהודית, מרכז פרנקל

הלכה

הרב יהושע ישעיה נויבירט, **שמירת שבת כהלכתה**, ירושלים: פלדהיים (1962)
לוי ויינשטיין, **"כשרות בסיסית: כשרות בישוב דתי-חילוני"**, גרעין חרוב, תשס"ט ([למצגת](#))
קיצור הלכות שבת מתוך הספר **שמירת שבת כהלכתה**
דן סתר (עורך), **שמרו שבתותי**: סיכום הלכות שבת מן הספר "שמירת שבת כהלכתה" (כרך א')
רמב"ם, **משנה תורה: ספר הזמנים - הלכות שבת**, פרקים א-ל
ר' יוסף קארו, **שולחן ערוך: אורח חיים - הלכות שבת**, סימן רמב-שצה.
ר' שלמה גאנצפריד, **קיצור שולחן ערוך - הלכות שבת**: סימנים עב-צו.
משנה: סדר מועד, [מסכת שבת](#)
תלמוד בבלי: מסכת שבת
תלמוד ירושלמי: מסכת שבת

מאמרים נבחרים של הוגי הציונות

אחד העם, **"שבת וציוניות"**
אחד העם, **"בין קודש לחול"**
חיים נחמן ביאליק, מכתב למר מ' קושניר, קיבוץ גבע, ט"ו אייר תרצ"ג, 11.5.1933
חיים נחמן ביאליק, **"על 'אהל שם' ו'ענג שבת'"** (בהנחת אבן הפינה ל'אהל שם' בת"א, אייר תרפ"ח)
חיים נחמן ביאליק, **"הלכה ואגדה"**

נוסחי קבלות שבת לדוגמה (נגישים ברשת)

[סידור קבלת שבת של קהילת "ניגון הלב" בנהלל](#)
[סידור קבלת שבת של כפר מסריק](#)
[סידור קבלת שבת של בית תפילה ישראלי בתל-אביב](#)
"שירת השבת בקהילה ובמשפחה: הצעה לסדר קבלת שבת בקהילה ולסעודת ערב שבת
במשפחה" (הוצאת החברה למתנ"סים וגופים נוספים)
["שבת שלום": קבלת שבת, קהילת שמשית](#)
[קבלת שבת - קיבוץ עין השופט](#)
[קבלת שבת רקפת](#)
ערב סדר שבת במשפחה (הצעת המדרשה באורנים)

מאגרי מידע נוספים

אתר "מכון שיטים: ארכיון החגים הקיבוצי": www.chagim.org.il
אתר "מדרשת": midreshet.org.il
אתר "הזמנה לפיוט": www.piyut.org.il

חילון שבת

א

אבא / אמא של שבת: מנהג הרווח בגני הילדים בארץ, בטקס קבלת השבת בגן **"אשת חיל"**: מזמור הלקוח מספר משלי פרק ל"א, ויש הנוהגים לשיר אותו בליל שבת.

ב

"בימבום": שירה של ניגון בלי מילים. (ע"ע ניי ניי ניי)

בישול בשבת: מבחינה הלכתית, אוכל שבושל בשבת אסור לאכילה בשבת **בריכה:** מקום לבילוי משפחתי וקהילתי **ברכון (/ בנצ'ר):** כרטיס או ספרון קטן המכיל את ברכת המזון ולרוב גם זמירות של שבת **ברכת הילדים:** מנהג שבו ההורים מברכים את הילדים בערב שבת בברכת הכהנים המסורתית או בברכה לבחירתם.

בשמים (הבדלה): עשבי תבלין או בושם כלשהו המשמש בטקס **הבדלה** (ע"ע).

ג

ג'חנון: מאכל שבת תימני מסורתי (ראו עמ' 40) **גן שעשועים:** מקום מפגש ובילוי משפחתי וקהילתי בשבת **ג'עלה:** מנהג בקרב עדות המזרח לשבת עם פיצוחים בשבת

ד

דבר תורה: הגיג, מחשבה או פרשנות המתקשר ל**פרשת השבוע** (ע"ע), לענייני השבוע או לאירועים הקשורים לחיי בני המשפחה

ה

הבדלה: טקס המעבר משבת לשבוע החדש. כולל מזמורים וברכות על פרי הגפן, על מיני בשמים, על מאורי האש, ועל ההבדלה. **"המוציא":** ברכת "המוציא לחם מן הארץ" **הפטרה:** לכל **פרשת שבוע** (ע"ע) הצמידו חז"ל קטע מתוך ספרי הנביאים, שגם אותו קוראים אחרי קריאת הפרשה.

הפרשת חלה: כאשר מכינים בצק לחלה (מעל כמות מסוימת), יש הנוהגים להפריש חלק מהעיסה

הרינג: דג מלוח או מעושן, יש הנוהגים לאכול בקידוש בשבת בבוקר

ו

וורט (מילולית: מילה): ע"ע **דבר תורה** **"וינפש":** אחת התכליות של שבת: "שבת וינפש"

ים: מקום בילוי עם משפחה או חברים.
לא לשכוח להימרח.
יקיצה טבעית: לקום ללא שעון מעורר ובלי
שמישהו מעיר אותך.

כדורגל: בין לשחק בעצמנו לבין ללכת למשח
קים, הכדורגל מלווה את השבת הישראלית מזה
דורות.

כלי נגינה: לחלקנו הם יוצרים חוויה שבתית
משמעותית. לחלקנו הם כלים שהנגינה בהם
(ואף הזזתם) אסורה בשבת (ע"ע **מוקצה**)

ל"ט אבות מלאכה: 39 מלאכות המפורטות
במשנה, שעשייתן נאסרה בשבת (לפירוט ראו
עמ' 67). המלאכות נקבעו על פי אלו שנעשו
במלאכת המשכן, כקטגוריה של "מלאכת
מחשבת".

ליל שבת: הלילה שבין שישי לשבת, או הלילה
שבין שבת לראשון – תלוי את מי שואלים. כדאי
לוודא מראש את הכוונה, כדי שהאורחים לא
יגיעו בטעות לארוחה ביום הלא נכון...
לכה דודי: אחד המזמורים המרכזיים והמפורס
מים בקבלת השבת. חובר בידי ר' שלמה
אלקבץ.
לקבל שבת: למי שב"אזרחות" – אחלה. למי
שבצבא – פחות טוב.

מוזיאון: בילוי תרבותי, מעשיר ומהנה
למשפחה. בחלק מהמקומות ניתן להיכנס ללא
תשלום בשבת או להסדיר את התשלום מראש.
מוסף: תפילה מיוחדת המופיעה אחרי קריאת
התורה בשבת ובמועדים מיוחדים נוספים.
לחילופין: חלק של העיתון המופיע בשבתות
ובמועדים.
מוצ"ש: כי לכל שבת יש...

זמירות: מנהג לשיר שירים מסביב לשולחן
השבת או בישיבה בצוותא (ראה גם **ניגונים**)
זמני כניסה ויציאה של שבת:
זמן כניסת שבת הוא תמיד לפני שקיעת השמש
בפועל; זמן יציאת שבת נקבע על פי זמן צאת
הכוכבים.

חלה: ממרכיבי שולחן השבת המסורתי. יש
שנוהגים אף לאפות את החלה בעצמם בבית
(ע"ע **הפרשת חלה**).
חמין: תבשיל שבת המתבשל כל הלילה עד זמן
סעודת שבת. (ראו גם עמ' 41)
חשמל: עם התפתחות ההלכה, התקבלה
ההכרעה שאסור להפעיל או להפסיק חשמל
בשבת באופן אקטיבי.

טועמיה: יש הנוהגים לטעום ממאכלי השבת
טרם כניסת שבת (מתייחס לביטוי "טועמיה
חיים זכו", הנזכר בתפילת מוסף של שבת)
טיול: בילוי משפחתי או קהילתי בשבת.
אפשר לטייל קרוב, ואפשר לנסוע רחוק. לא
לשכוח כובע ומים.
"טיש" (מילולית: שולחן): מנהג לליל שבת,
לשבת אחרי סעודת השבת ולשיר שירים, לספר
סיפורים ולשוחח.
טלטול: שומרי הלכה נוהגים לשאת חפצים
בשבת רק בתוך גבול ה**עירוב** (ע"ע). מחוץ
לעירוב, נשיאת חפצים נחשבת ל"טלטול".

יין: חלק בלתי נפרד מהקידוש. קיימים נוהגים
שונים לגבי כשרותו של יין והשאלה מי פותח
אותו.

ה-20'. (ראו גם המדרשים בעמ' 67)
עירוב: שטח המסומן ע"י חוט, שבתחמומו ניתן מבחינה הלכתית לשאת חפצים. (ע"ע **טלטול**)
עיתונים: דרך להעביר את השבת בקריאה ובשיחה על ענייני דיומא.
ערב שבת: יום שישי, או מוצ"ש - תלוי את מי שואלים. (ע"ע **ליל שבת**)

פ

פארק: מקום מפגש, משחקים ובילוי עם המשפחה, הקהילה והחברים.
פיוטים: שירים קצרים, בתוך התפילה ומחוץ לה. נהוגים לרוב על ידי יהדות עדות המזרח. (ע"ע גם **זמירות, ניגונים**)
פיצוחים: ממלאים את הרווחים בין הסעודות בשבת.
פיקניק: לקחת מפה, אוכל בצידנית, ספר טוב ופריזבי, ולצאת לשבת ולאכול בחוץ.
פלטה: כלי השומר על רמת חום קבועה, ומשמש לחימום מאכלים בשבת.
פרשת השבוע: פרקי התורה מחולקים לפרשות, ובכל שבוע קוראים בבית הכנסת פרשה אחת. קריאת כל החומש מסתיימת מדי שנה בחג שמחת תורה, ואז מתחילים שוב מבראשית.

צ

צ'ולנט (/ טשולנט): ע"ע **חמין**
צפירה: בערים רבות נהוג להשמיע צפירה בשעת כניסת שבת

ק

קוגל / קיגל: מאכל שבת מסורתי הנאפה לרוב מאטריות או תפוחי אדמה. לעדות וקבוצות שונות יש גרסאות שונות למאכל. (ראו עמ' 42)
קולנוע: לפעמים צורת בילוי חברתית או משפחתית נעימה. מדי פעם מאבקים ציבוריים על פתיחת בתי עסק בשבת.

"מוקצה": מונח הלכתי המתאר חפצים שאינם משמשים לצורך פעילויות השבת, ולא נהוג לעסוק בהם בשבת (כסף, מפתחות, טלפון...).

מיחם: בזכותנו יש לנו קפה (פושר) בשבת אחה"צ.

מלווה מלכה: סעודה מיוחדת שיש הנוהגים לקיימה במוצאי שבת. היא כוללת פיוטים מיוחדים, ונועדה "ללוות" את השבת ("שבת המלכה") בצאתה.

מנוחה: "מחר שבת, מחר שבת - שבת מנוחה".
משפחה: שבת מזמנת לנו זמן איכות משפחתי במגוון דרכים אפשריות.

נ

ניגונים: במלעיל (ניגון) - מזמור חסידי, לרוב ללא מילים. בהגייה רגילה - שם כולל לשירים וזמירות. ("שְׁתַּלְתֶּם נְגוּנִים בִּי, אֲמִי יָאֲבִי, נְגוּנִים מְזוּמָרִים שְׂכֻחִים." / פניה ברגשטיין)
ניי ניי ניי: חלק מזמירות השבת (ע"ע **בימבום**)
נרות של שבת: רבים נוהגים להדליק נרות של שבת בכניסת שבת, והם מפיצים אור רך ונעים. נר מיוחד משמש להבדלה בצאת שבת.

ס

סופ"ש: מונח המשמש את חלקנו לשבת
סוף שבוע רגוע בגלגל"צ: מחיקה נעימה בשבת.

סעודה שלישית: סעודה הנערכת לפני השקיעה לקראת צאת השבת.

ספר: לפעמים שבת היא הזמן היחיד לקחת ספר ליד בנחת, ולא רגע לפני שנרדמים.

סרט: בבית או בחוץ, עם משפחה או חברים. ואפשר גם הקרנה משותפת בקהילה.

ע

עונג שבת: מונח המופיע בדברי חז"ל פעמים רבות ביחס לשבת. זהו גם שמו של מוסד תרבות שייסד חיים נחמן ביאליק בתל-אביב של שנות

תפילת ערבית: אחרי קבלת השבת, ובכל מקרה אחרי השקיעה.
תפילת שחרית: החל משעת הזריחה. במרבית המקומות מתחילה סביב השעות 8-9 בבוקר. אחרי תפילת השחרית נהוגה קריאה בתורה, ואחריה - תפילת מוסף. במרבית המקומות תפילת המוסף מסתיימת בסביבות השעה 10-11.
תפילת מנחה: שוב בין צהרי היום לשקיעה. תפילת הערבית של מוצאי שבת: אחרי השקיעה, ואחרי התפילה ניתן לעשות טקס הבדלה.

קידוש: בדרך כלל משמש לברכה על פרי הגפן. בשבת נוהגים לעשות קידוש בליל שבת וכן בשבת בבוקר. "קדוש" משמעו נבדל, נפרד, מיוחד. המונח "קדושה" מבטא רוממות רוח, נשגבות, טהרה.

ר

ריצה: פעילות גופנית ממריצה ומשחררת. במזג אוויר נאה מאפשרת ליהנות מהסביבה שבה אנו חיים.

ריקודים: ממועדוני ריקודים ועד לריקודי עם, דרך מצויינת להפעיל את הגוף ולהתחבר עם מוזיקה.

ש

שירים ושערים: תוכנית כדורגל מיתולוגית ברדיו.

שלאפשטונדה / שנ"צ: כמאמר חז"ל, "שינה בשבת תענוג" (ילקוט ראובני, ואתחנן) - זה מאפיין משותף לשבתות של כולם. רק המינוח משתנה...

שלום עליכם: מזמור שנהוג לשיר עם ההתיישבות לסעודת ליל שבת.

שמורת טבע: סיורים, טיולים, פיקניק ועוד - שמורות הטבע פתוחות בשבתות ומאפשרות העשרה ובילוי משפחתי.

שעון שבת: פיתוח טכנולוגי שמשמש לתכנן מראש הפעלה וכיבוי של חשמל בשבת.

ת

תחבורה ציבורית: אחד הנושאים הרגישים בישראל לגבי המרחב הציבורי בשבת.

תחום שבת: התחום שבמסגרתו ניתן ללכת בשבת לפי ההלכה.

תפילות שבת (זמני תפילות)

מנחה לפני קבלת השבת: בין צהרי היום לשקיעה.

קבלת שבת: בד"כ כרבע שעה אחרי כניסת שבת.

נשמח מאוד לשמוע מכן ומכם רשמים בעקבות קריאת החוברת:
מחשבות, תגובות, רעיונות נוספים, וכל דבר אחר שבו תרצו לשתף אותנו.
regevbd@gmail.com, kehilotm@gmail.com